

LIBROBÄCK

Utvecklingen i och kring ett industriområde i Uppsala

Jean-Paul Darphin
Arkindus 2003

INDUSTRIHUS

LIBROBÄCK

Utvecklingen i och kring ett industriområde i Uppsala

Jean-Paul Darphin
Arkindus 2003

INDUSTRIHUS

Omslagsbild. Bilden visar i förgrunden kvarteret Penningby med hörnet av Fyrisvallsgatan-Seminariegatan. Till vänster syns det höga kontorskomplexet "Skeppet" som uppfördes 1985 i kvarteret Hallstavik. Längs bort i bilden skymtar S:t Eriks Betongfabrik. Bild Industrihus.

LIBROBÄCK

Utvecklingen i och kring ett industriområde i Uppsala

Innehåll

Förord. Libroäck – Område i intressant utveckling

Kring Libroängarna, norr om staden

Stadskarta 1858

Stadskarta 1891

Från landsbygd till stadsdel

Stadskarta 1909

Stadskarta 1925

Stadskarta 1930

Flygbild 1940-talet

Stadskarta 1948

Stadskarta 1958

Ett industriellt perspektiv

Utveckling och förändringar kring Libroäck. Några riktmärken

Libroäck införlivas i stadsplaneringen. Ett nytt industriområde tar form

Stadsplan 1956

Detaljplan 1949

Detaljplan 1954

Detaljplan 1960

Detaljplan 1961

Detaljplan 1970

Detaljplan 1984

Några företag inom Libroäckens industriområde

Södra Libroäck 1959

Södra Libroäck 1964

Södra Libroäck 1980-talet

Utvecklingen kring och inom Libroäck, i korta drag

Nuvarande fastighetsägare i södra Libroäck

Några företag i norra Libroäck

Källor

Förord

Librobäck – Område i intressant utveckling

Genom två större fastighetsaffärer har AB Uppsala Kommuns Industrihus blivit en av de större fastighetsägarna i Librobäck. Vårt bestånd innefattar en tomtareal på drygt 131 000 kvm. Byggnadsbeståndet motsvarar ca 52 000 kvm lokalytor som är uthyrda till ett stort antal skilda företag.

Kvaliteten på fastigheterna är mycket skiftande och en del av dem står inför större förändringar vilket gör att området kommer att genomgå en intressant utvecklingsfas.

Ett av de starkt växande företagen i Librobäck är Q-Med AB. Industrihus sålde 1999 en fastighet till Q-Med för att möjliggöra byggnationen av företagets nya huvudkontor i området. För att underlätta företagets expansion genomfördes ytterligare en fastighetsförsäljning till samma bolag under 2002.

I samband med fastighetsaffärer aktualiseras ofta miljöfrågorna som en viktig del i förhandlingarna innan affären kan avslutas. En av frågorna som man oftast vill ha svar på är vilken typ av verksamhet som tidigare har bedrivits på fastigheterna.

Mot denna bakgrund förelåg ett behov av att kartlägga tillkomsten och utvecklingen av verksamheterna i Librobäcksområdet. Att kunna sin historia är ofta en god hjälp när man arbetar med utveckling.

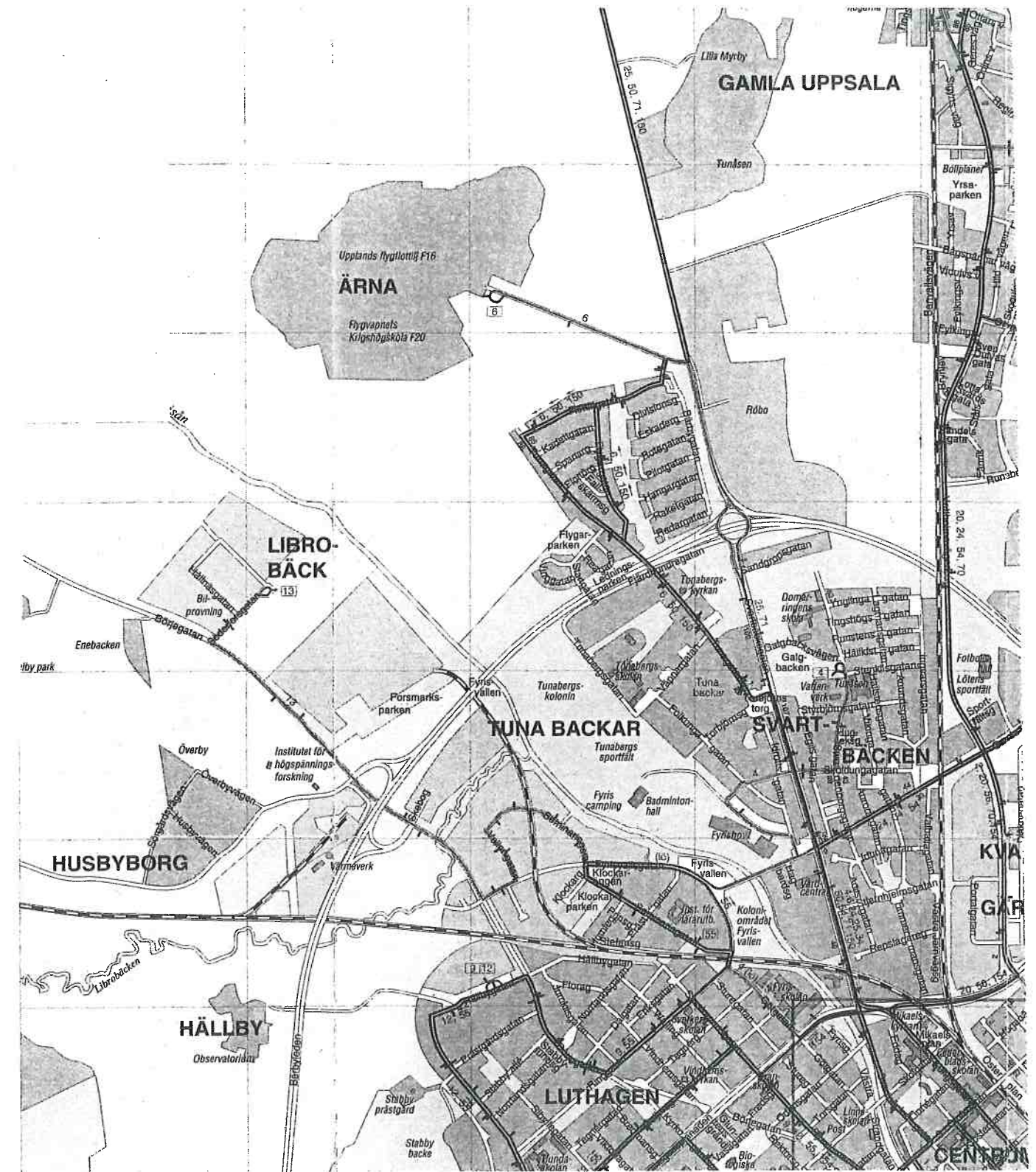
Vi hoppas att denna sammanställning skall vara till nytta för befintliga och kommande fastighetsägare i området men även för de företag som bedriver sin verksamhet i Librobäck.

Industrihus äger sedan ett tiotal år kvarteret Noatun, f.d. Nymans Verkstäder. För att illustrera och kartlägga den epoken anlätade Industrihus Jean-Paul Darphin som är specialist på industriminnesvård. Hans arbete där resulterade bl.a. i en permanent utställning i kvarteret och en bok om Nymans Verkstäder. Med det goda samarbetet i minne kontaktades åter Jean-Paul angående Librobäck.

Jean-Paul har här med materialet om Librobäck gett en god bild över områdets utveckling samt belyst olika faktorer som påverkat och format dagens förhållanden. Vi tackar honom för ett bra samarbete.

Uppsala 2003-08-15
Industrihus

INDUSTRIHUS

Kring Libroängarna, norr om staden

Librobäck utgör numera en stadsdel i Uppsalas nordvästra utkant men området låg länge utanför stadens yttre gräns. Områdets karaktär präglas av det breda dalgångslandskapet som sträcker sig på båda sidor om Fyrisån och vidare norrut längs med Jumkilsån. Mot väst har Librobäcken skapat en djup slingrande fåra i de tjocka lerlagren. Den nordgående åsryggen som löper väster om Fyrisåns dalgång avslutas i höjd med Husbyborg. Landsvägen som följer Fyrisåns dal mot norr har genom århundraden varit en viktig förbindelse mellan Uppsala och bygderna i norra Västmanland. Vägen har en avgrening mot Börje, genom Husbyborg.

På åsen kring Husbyborg låg äldre byar; Husby och Överby. Marken väster om landsvägen till Harbo brukades länge som åkrar medan området öster om vägen och fram till Fyrisåns strand bestod till största del av ängar och betesmarker. Marken på nuvarande Librobäcksområdet har genom årtiondena legat under ett flertal ägare, bland andra Stabby Prästgård. Fram till sekelskiftet 1900 ägdes området längs med Fyrisån, från Seminariet ner till nuvarande Luthagen, av Domkyrkokapitlet. Större delen av marken inom och kring Librobäck förvärvades 1923 av Uppsala stad.

Nuvarande Librobäckens område avgränsas i öster av Fyrisån, i väster av Harbo-Gysingevägen (Börjegatan) och i söder av järnvägen mot Sala som tillkom på 1870-talet. Avslutningen i norr bildades av den administrativa gränsen mot Börje socken som tidigare tillhörde Bälinge kommun. I sydväst har Librobäck fått en förlängning genom industribebyggelsen som tillkommit i anslutning till Börje Tull, kring järnvägsspåren mot Sala och Enköping. Fyrisån utgör ännu en tydlig och naturlig avskärmning mot Svarbäckens stadsdel i öster. Ända fram till 1914 saknade bygden norr om staden fasta förbindelser över Fyrisån. Den slingrande lilla bäck, Librobäcken, som rinner ut i Fyrisån och delar området på tvären i dess södra del har gett sitt namn till stadsdelen.

Fram till 1947 var området mellan Folkskoleseminariet och Hässelby, norr om Husbyborg, underställt Bondkyrko socken (tillika kommun). Uppsalas stadsgräns gick då strax norr om kvarteret Seminariet, från Fyrisån snett över Börje Tull mot Stabby. Bondkyrko kommun införlivades formellt med staden 1947. Området norr om linjen Hässelby-Fyrisån kvarstod under Börje socken som då tillhörde Bälinge kommun.

Före sammanslagningen hade Bondkyrko kommun, på 1930-talet, förberett ett flertal avstyckningsplaner inom och i anslutning till nuvarande Librobäckens område. Det rörde sig om egnahemstomter som var grupperade på fyra olika platser. Tre tomtområden var placerade mellan Fyrisån och Börjegatan/Harbovägen, som smala remsor om två eller tre tomtrader. Det fjärde området var förlagt utanför Librobäck, nordväst om Husby by. Det sydligaste tomtområdet, med de minsta tomterna, var anlagt längs med Librobäckens södra strand. Avsikten bakom avstyckningsplanerna var troligen att främja tillkomsten av arbetarbostäder i anslutning till blivande industritomter som redan då planerades längs med Fyrisån.

Kort efter sammanslagningen med Uppsala stad, 1949, bearbetades en särskild stadsplan/detaljplan för Librobäckens område. Planen omfattade de införlivade områdena från Bondkyrko kommun och tog hänsyn till stadens planerade expansion inom ramen för den pågående översiktsplaneringen. Upphovsman till planen var stadsarkitekt Gunnar Leche.

Tidigt kom flera infrastrukturanläggningar att förläggas till stadens norra delar, vilket kom att prägla Librobäckens framtida utveckling och karaktär. Stor inverkan på landskapet fick anläggningen av järnvägen först mot Sala och sedan mot Enköping. Även tillkomsten av Vattenfalls transformatorstation i Husbyborg kom att påverka området. Stationen var ansluten till Älvkar-

leby kraftverk, vilket invigdes 1915. En följd av stationens anläggning i Husbyborg blev att kraftledningar drogs tvärs över området. Senare, 1931, tillkom även Institutionen för högspänningsforskning, som förlades strax norr om Vattenfalls transformatorstation.

Librobäck och de norra stadsdelarna kom också från och med 1940-talet att påverkas starkt av flygflottiljens verksamhet vid Ärna. Flygplatsen och bullerstörningarna kom att hindra stadens expansion mot norr, i synnerhet beträffande bostadsbebyggelse. Dragningen av en kringled för biltrafik nordväst om staden aktualiserades tidigt. Redan på 1950-talet reserverades mark för ändamålet norr om Librobäcken, men förverkligandet tog många decennier och förlängningen mot nordost är ännu inte slutförd. Leden delar nu Librobäck i två tydliga halvöar och trafikplatsen i höjd med Börjegatan har satt sin prägel på miljön.

Librobäck står i dag på tröskeln till en ny era. Avvecklingen av flygverksamheten vid Ärna, stadens expansion och behovet av nya centrala bostadsområden har förändrat förutsättningarna för det ursprungligen småskaliga och brokiga industriområdet. Medan Librobäckens norra del fått en tydligare industriprofil är de södra delarna under stegvis omvandling till bostadskvarter. Även de kvarstående företagen byter skepnad. Små verkstäder och förråd lämnar sakta plats för representativa och storskaliga kontorsbyggnader eller produktionslokaler; biotekniska företag träder in i landskapet. Förändringen har även spritt sig till kvarteren kring Börje tull. Verksamheten vid Upplandsbetong pågår ännu men en flyttning till lämpligare plats är under utredning. För de kvarstående forna industribyggnaderna runt om väntar rivning, anledningen är planer att uppföra bostäder på platsen.

Landskapet kring Folkskoleseminariet troligen på 1920-talet. Husen i förgrunden grupperar sig kring Syslomanstugan och Sturegatan. I bakgrunden, norr om Seminariet, sträcker sig Fyrisåns dalgång över nuvarande Svarbäckens och Librobäckens områden. Bild Stadsarkivet.

År 1828 den 25 Junij, på Rådhuset i Upsala, är denna karta för stadens Magistrat uptekt på säll protokollet visat:

På Magistratens vägnar

L.V. Henschen.

Folkmängden via 1857 års slut.

Markön	3981
Överhörn	4555
Summa	7613

Karta
öfver

Staden UPSALA

med dertill lydande

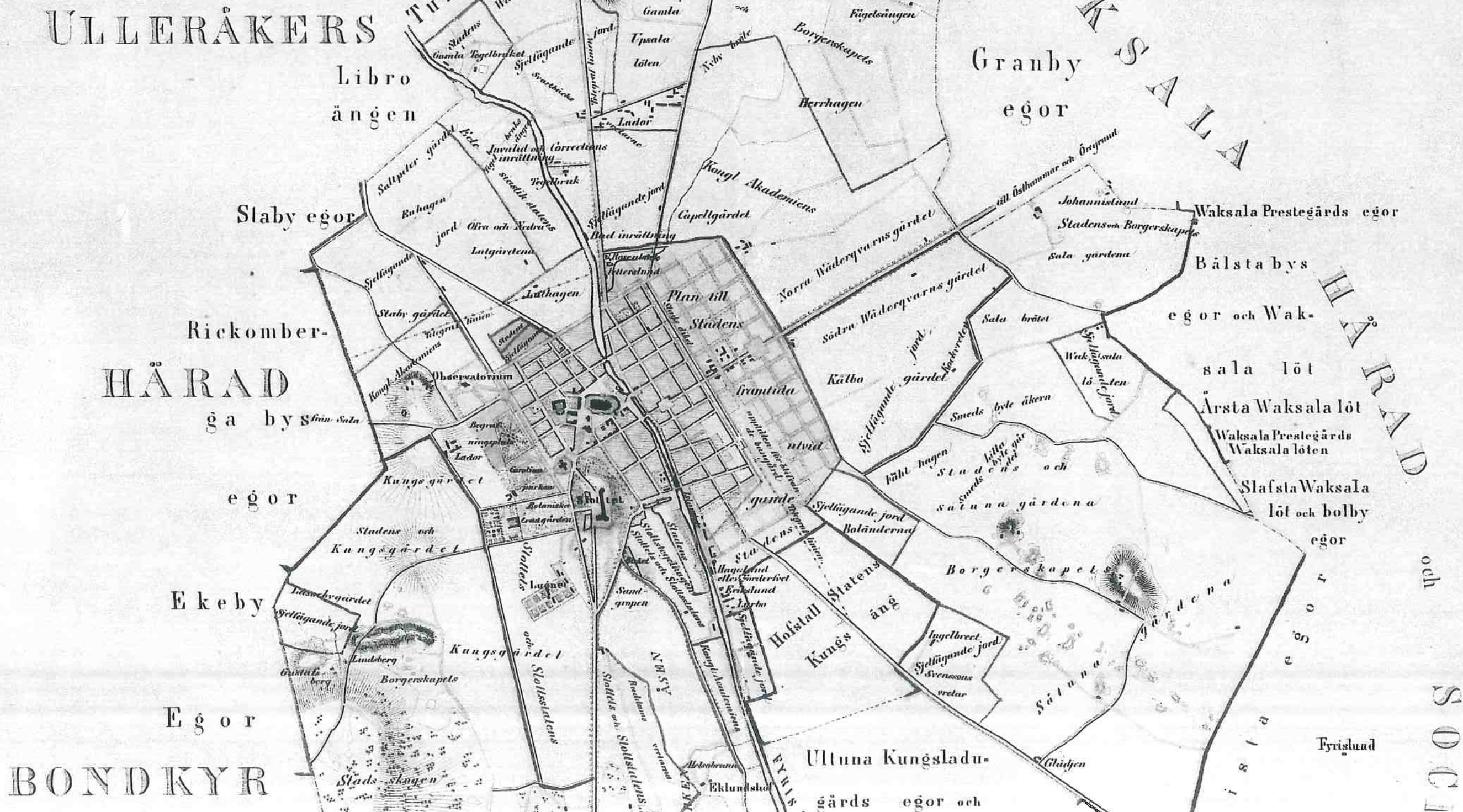
EGOR

på föransättande af Committéen för undersökning af grunderna till Städernas beskattning, efter vederbörligt förordnande upprättad år

1858.

af Gustaf Liwinggren.

Ingeniör i Kongl. General Landtm. Kontoret.

ULLERÅKERS

Libro
ängen

Slaby egor

Rickomber-
HÄRAD
ga bys

egor

Ekeby

Egor

BONDKYR

Granby
egor

Waksala Prestegårds egor

Bälsta bys

egor och Wak-

sala löt

Årsta Waksala löt

Waksala Prestegårds
Waksala löt

Slafsta Waksala
löt och bolby

Fyrislund

Ultuna Kungsladu-
gårds egor och

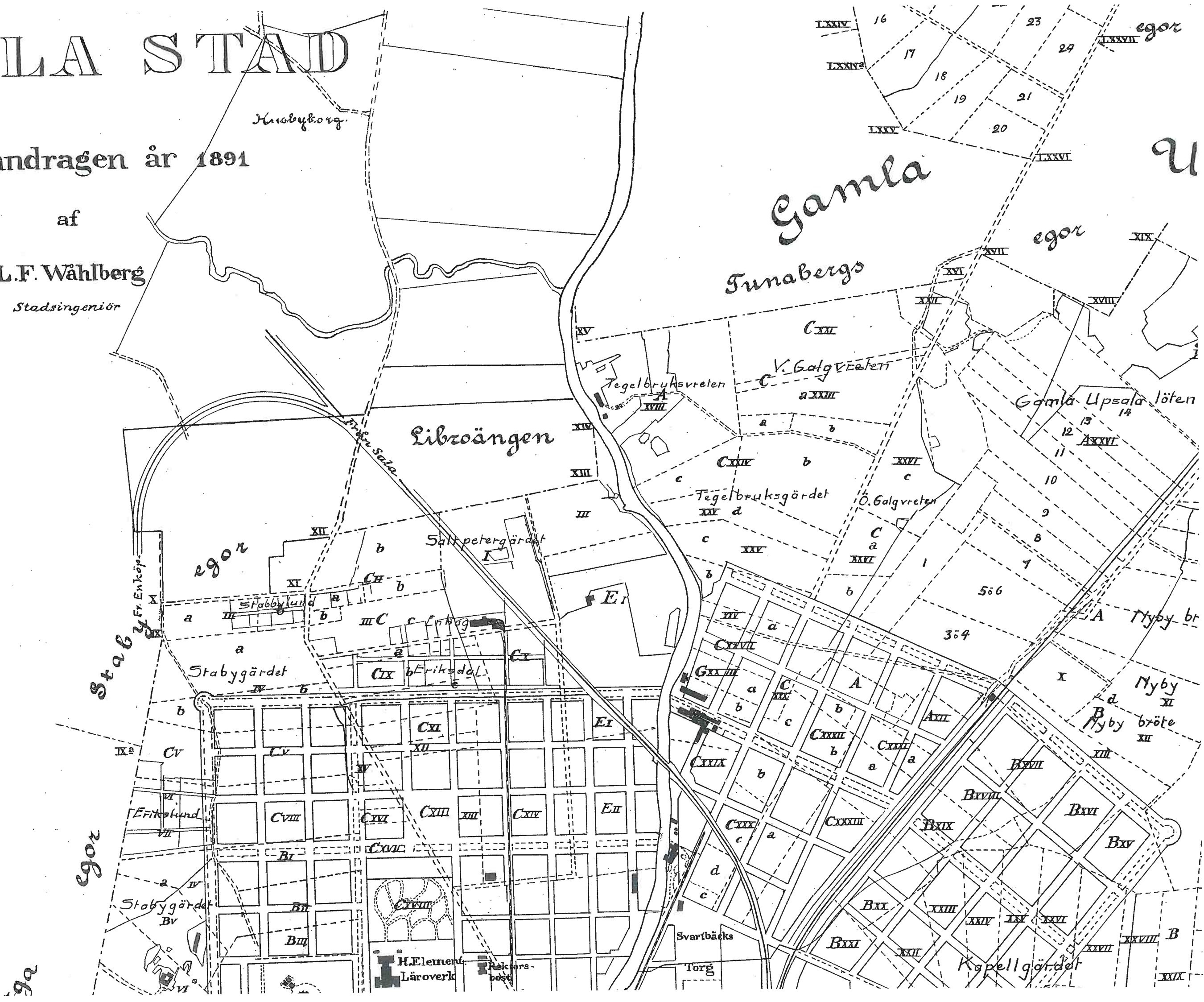
och
SODG

UPSALA STAD

sammandragen år 1891

af
L.F. Wählberg
Stadsingeniör

Kyrko

Från landsbygd till stadsdel

Stadens norra utkant på bägge sidor om Fyrisån förblev länge utpräglad landsbygd. Områdena norr om järnvägen mot Sala utgjordes vid sekelskiftet 1900 fortfarande huvudsakligen av jordbruksmark och betesmark. Väster om Fyrisån låg flera äldre gårdar grupperade på åsslutningen vid Husby, väster om Junkilsvägen. Öster om vägen låg sedan 1820-talet länsmannens gård och bostad, som senare övertogs av Vallby gård.

Den forna mangårdsbyggnaden till Husbyborgs gård är ännu bevarad och nyligen renoverad. Huset markerar numera infarten till GE Medical Systems anläggning, som uppfördes 1972 på gårdens område. Till höger i bakgrunden skimtar en av tjänstebostäderna till Vattenfalls el-station. Foto JP Darphin.

Marken söder om Libroäck, längs Fyrisån mellan nuvarande Klockarängen i norr och Luthagesplanaden i söder, tillhörde till större delen Domkapitlet. Där låg tidigt och länge kyrkans tegelbruk samt ett salpetersjuderi. Därefter och fram till sekelskiftet blev området lönejord för domkyrkans klockare. Marken väster om detta område och fram till nuvarande Börjegatan anges som Enhagens jord på 1858-års stadskarta. I norra delen av Enhagens jord låg det s.k. Salpetergården. Marken norr om dessa områden var troligen betesmark och omnämns som Libroängen. Tegelbruksängen på åns västra strand, där nuvarande Fyrisvalls-kolonin ligger, tillhörde troligen kyrkans tegelbruk som låg på Seminariets område.

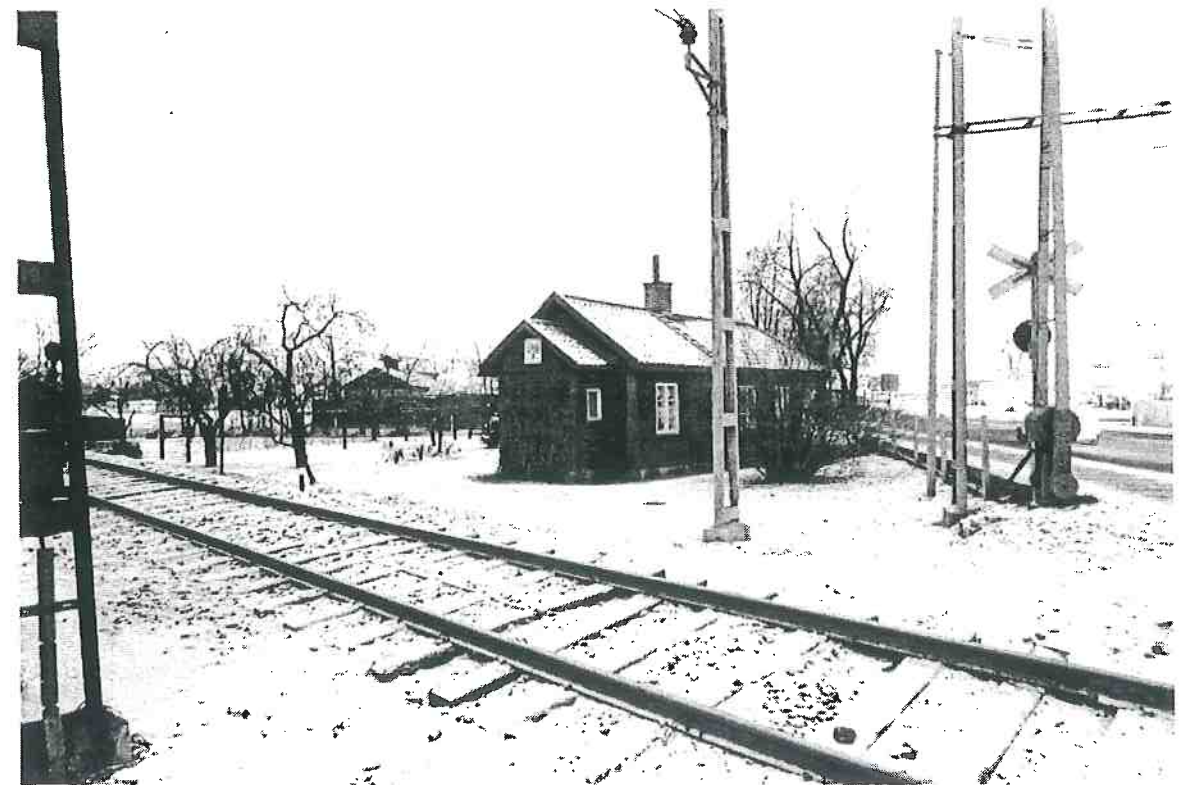
Broar och vägförbindelser saknades mellan områdena öster och väster om Fyrisån. Vägnätet var ytterst begränsat och dominerades på östra sidan av landsvägen mot Gävle (Svartbäcksgatan) och på västra sidan av landsvägen mot Harbo-Gysinge (Börjegatan).

Kring 1870 delades området norr om Luthagen, diagonalt i nordsydlig riktning, genom dragningen av järnvägen till Sala. I samband med detta uppfördes också en järnvägsbro över Fyrisån, på aktuell plats. Järnvägen blev ett inslag som kom att tydligt prägla och påverka

områdets utveckling. Öster om Fyrisån längs med Svartbäcksgatan, i höjd med Libroäck, anlades under samma period två nya tegelbruk; Fyrisvall Tegelbruk 1860 och Uppsala Norra Tegelbruk 1896.

Stadskartan från 1891 visar få faktiska förändringar. Järnvägen mot Sala skär nu genom området och små tomter i borte Luthagen antyder tillkomsten av nybebyggelse i Eriksdal. År 1907 avsattes den södra delen av kyrkans jord som nu ägdes av staden till koloniträdgård. Där anlades stadens första trädgårdskoloni, "Flora". Avsikten var att förbättra arbetarfamiljernas försörjningsmöjligheter genom självhushållning. Kolonin flyttades dock 1932 till ett nytt område inom Almtuna-Fålhagen. Marken avsattes för skolväsendets behov och där uppfördes 1945 Praktiska Realskolans första byggnader, som senare ersattes av nuvarande Fyrisskolan.

Av 1909-års stadskarta framgår att stadens bebyggelse påbörjat sin expansion mot norr, på Luthagsområdet. Flera oreglerade bostadskvarter med huvudsakligen arbetarbostäder har tillkommit norr om Luthagen; vid Eriksdal och Stabbylund samt norr om järnvägen vid Enhagen. År 1906 invigdes spårvägen som fick en slutstation i Erikdals område, på Dalgatan, där även spårvagnshallarna uppfördes. Spårvägen fick säkerligen betydelse för utvecklingen av bostadsområdena i borte Luthagen. Inverkande på utbredningen av arbetarbostäderna inom stadsdelen blev också tillkomsten av två större arbetsplatser; S:t Eriks nya tegelbruk som uppfördes 1909 på Tiundagatan samt Uppsala Kappfabrik på Dalgatan som invigdes 1912. Öster om ån hade även en del bebyggelse tillkommit kring Invaliden.

Järnvägsövergången och banvaktstugan i kvarteret Banvakten vid Börjetull. Bilden är tagen på Börjegatan från norr. Stugan är numera riven. Bild Stadsarkivet.

En betydande förändring i stadens nordvästra utkant blev anläggningen av järnvägen till Enköping och uppförandet av Norra stationen, vilka färdigställdes 1912. Några år senare, 1916, invigdes Folkskoleseminariet som innebar en fullständig omvandling av området mellan järnvägen och Fyrisån. Uppförandet av Seminariet ledde också till anläggandet av den första vägförbindelsen över Fyrisån, norr om staden. Fyrisvallsbron som invigdes 1914 skapade en nödvändig och viktig förbindelse mellan Svartbäcken och borte Luthagen. Strax norr om Fyrisvallsbron, på Svartbäckens strand, invigdes 1925 ett nytt kallbadhus. Nu hade stadens yttre områden i norr fått en rad offentliga byggnader och anläggningar samt flera betydande arbetsplatser. Där fanns sedan länge Invaliden som utvecklades och anpassades stegvis till förändringarna inom den sociala vården, men nu också spårväg med spår-vagnshallar, järnvägsstation, en utbildningsinstitution, en rekreationsanläggning samt tre nya tegelbruk och en kappfabrik.

Perioden fram till 1930-talet kännetecknades dock till större del av stiltje inom stadens nordvästra stadsdelar. Under 1940-talet påbörjades en utbyggnad av Luthagens södra och västra områden. På andra sidan ån pågick en kraftig utbyggnad av Svartbäcken norrut. Mot slutet av årtiondet hade en påtaglig förtätning av Luthagen skett.

Under perioden togs också en stadsplan fram, vilken avsåg en framtida användning och exploatering av Librobäck. Huvudsakligen avsattes området för industriändamål, men planen reglerade även en del bostadsbebyggelse. Av största betydelse i den framtida visionen för Librobäckens utveckling var tillkomsten av ett nytt gatunät samt en anslutning till Norra stationen genom stickspår. I samband med planen avsattes också större markområden som inte skulle bebyggas till park, bl.a. Fyrisåns västra strand. En följd av detta blev senare tillkomsten av Fyrisvalls kolonilotter. Vid åns östra strand, på Svartbäcken, invigdes 1942 en annan koloni; Tunabergs trädgårdskoloni.

Under 1950-talet skedde en kraftig utvidgning och förtätning av staden, i synnerhet i de yttre områdena. Även industrierna var under stark utveckling och problem började uppstå för företagen som infångats inom den växande stadskärnan. Verksamheterna var inte längre kompatibla med bostadsområdena. Samtidigt medförde stigande konkurrens och krav på effektivitet att flera äldre företag tvingades till nedläggning medan andra flyttade till modernare produktionslokaler på lämpligare platser.

Trots den nya planen skulle det dröja innan Librobäck omvandlades till industriområde. De befintliga förhållandena bestod till största del, marken utnyttjades fortfarande huvudsakligen som åkermark och betesmark. En ny verksamhet på platsen var Forsbergs handelsträdgård som etablerade sin verksamhet under slutet av 1930-talet, söder om Librobäcken. Under slutet av 1940-talet flyttade byggnadsfirman Gottfrid Lindgren till området, norr om bäcken. År 1950 flyttade även Järlåsa Brädgård till södra delen av området. I kvarteret Klockarängen låg redan Krantz häståkeri som senare blev bilåkeri och flyttade till kvarteret Penningby, norr om Fyrisvallsgatan.

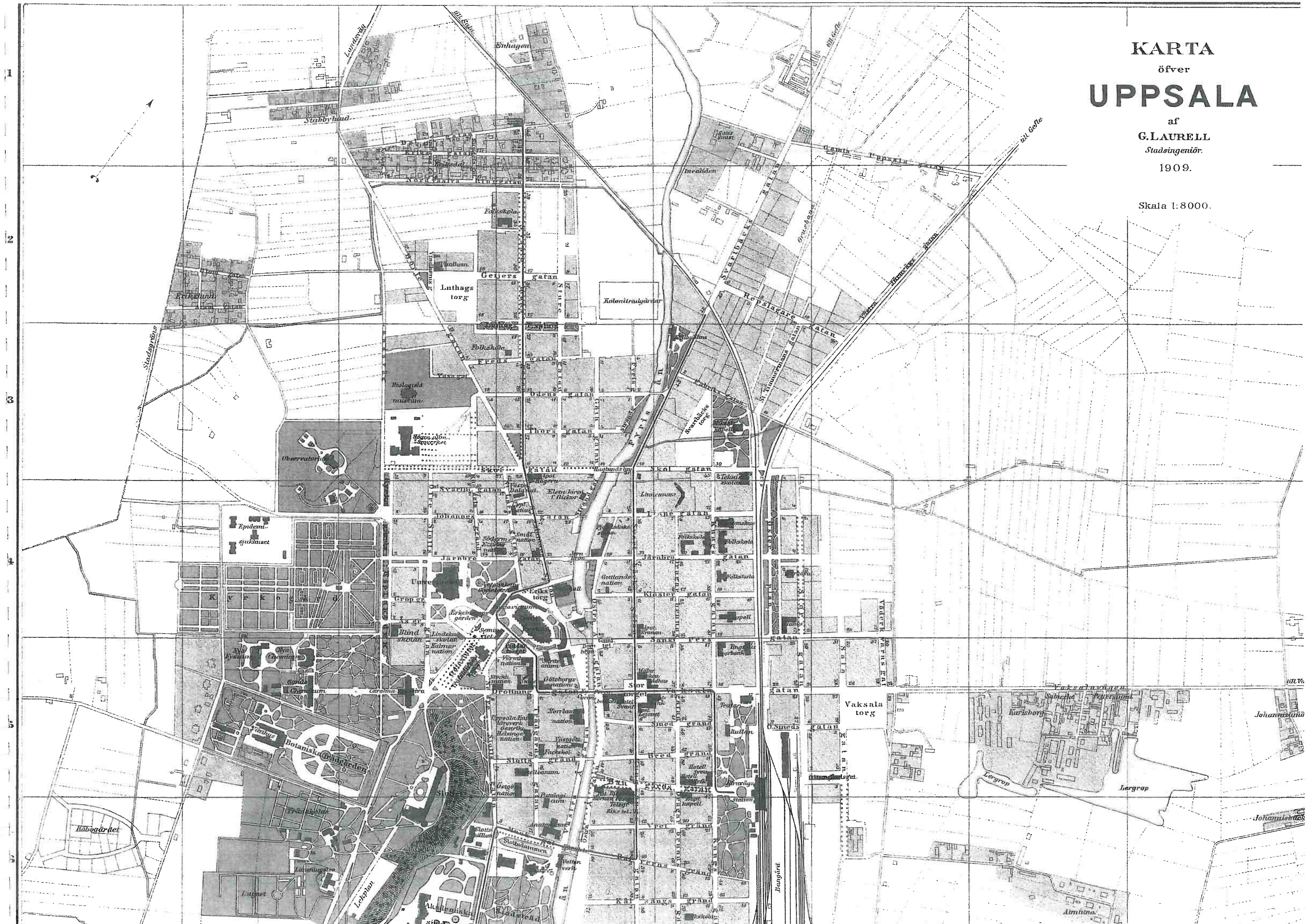

År 1914 påbörjades uppförandet av Folkskoleseminariet på den plats där kyrkans tegelbruk länge låg. De representativa byggnaderna, uppförda med tegel från Fyrisvalls Tegelbruk, präglas av nationalromantisk arkitektur och ritades av Axel Lindegren. Undervisningslokalerna kompletterades med tjänstebostäder, spelplaner, park och undervisningsträdgård. Bild Stadsarkivet.

KARTA
öfver
UPPSALA

af
G. LAURELL
Stadsingenjör.
1909.

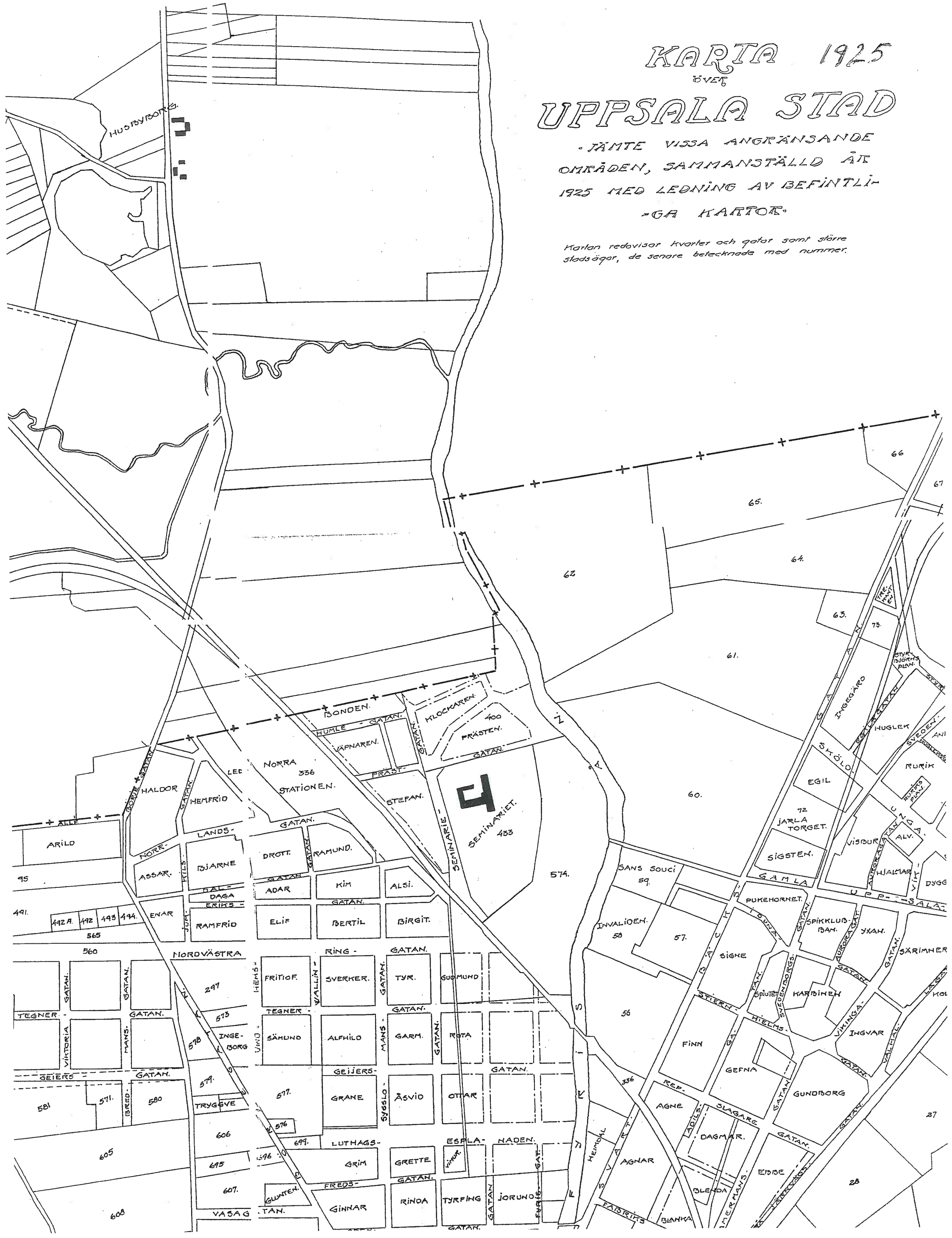
Skala 1:8000.

KARTA 1925 ÖVET UPPSALA STAD

JÄMTE VISSA ANGRÄNSANDE
OMRÅDEN, SAMMANSTÄLLD ÅR
1925 MED LEDNING AV BEFINTLI-
GA KARTOR.

Kartan redovisar kvarter och gator samt större
stadsägor, de senare betecknade med nummer.

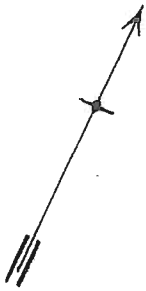
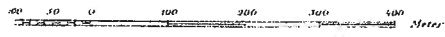
KARTA ÖVER UPPSALA STAD

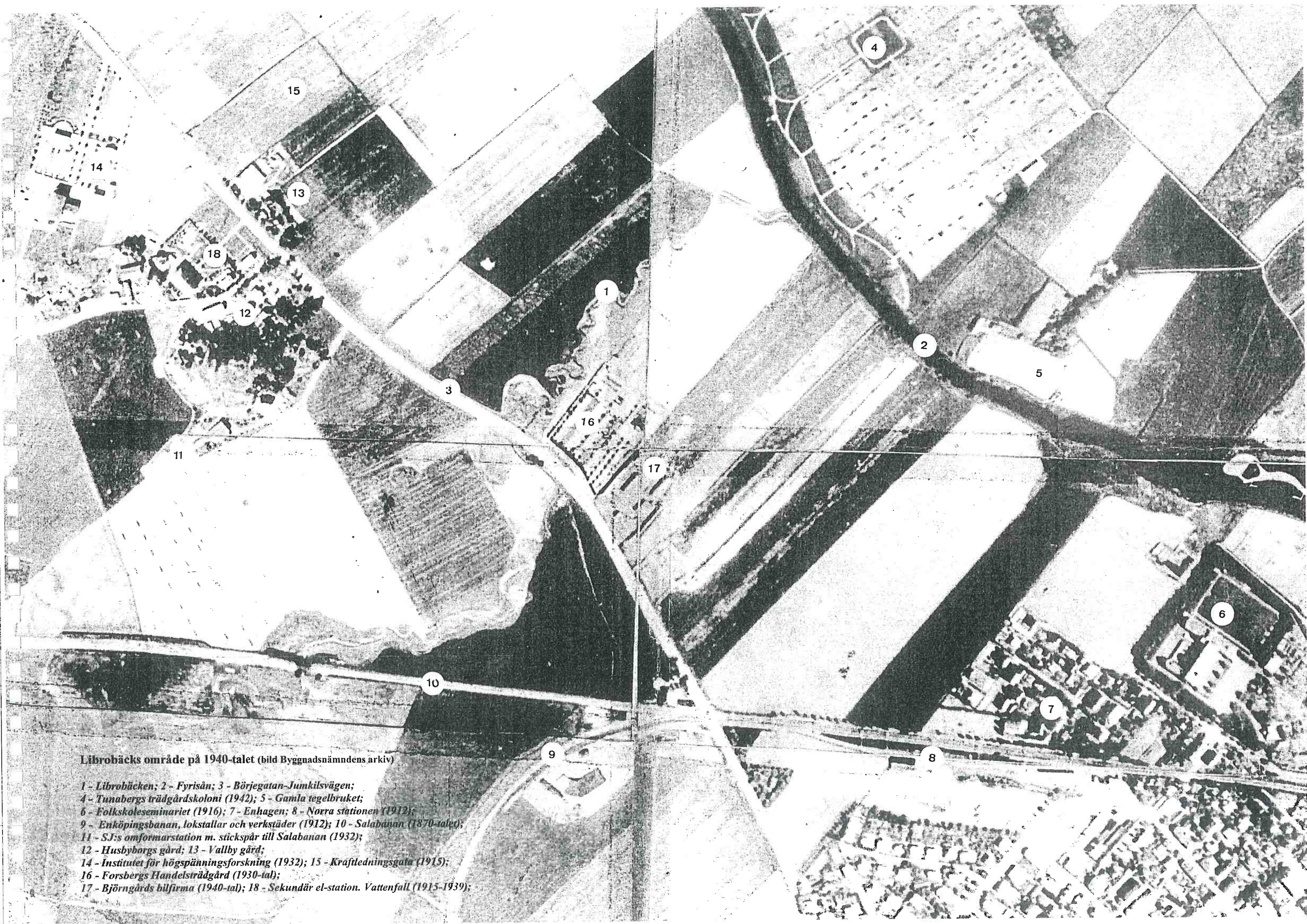
UPPRÄTTAD ÅR 1930 AV
ERIC NOHLÉN
MÄTNINGSINGENIÖR

Beteckningar:

- Bebyggda kvarter
- Offentliga byggnader
- Planteringar
- Spårvägslinje
- Busslinje
- Stadsgräns

Skala 1:10000

Librobäcks område på 1940-talet (bild Byggnadsnämndens arkiv)

- 1 - Librobäcken; 2 - Fyrisån; 3 - Börjegatan-Junkilsvägen;
4 - Tunabergs trädgårdskoloni (1942); 5 - Gamla tegelbruket;
6 - Folkskoleseminariet (1916); 7 - Enhagen; 8 - Norra stationen (1912);
9 - Enköpingsbanan, lokstallar och verkstäder (1912); 10 - Salabanen (1870-talet);
11 - S.J:s omformarstation m. stäckspår till Salabanen (1932);
12 - Husbyborgs gård; 13 - Vallby gård;
14 - Institutet för högspänningsforskning (1932); 15 - Kraftledningsgata (1915);
16 - Forsbergs Handelsträdgård (1930-tal);
17 - Björngårds bilfirma (1940-tal); 18 - Sekundär el-station. Vattenfall (1915-1939);

KARTA ÖVER UPPSALA STAD

UPPRÄTTAD ÅR 1948 AV
MATS LEVAN
STADSINGENIÖR

Beteckningar:

- Bebyggda kvarter
- Offentliga byggnader
- Planteringar
- Buss- och spårväglinjer
- Kompletterade september 1949
- Stadsgräns

Skala 1:10000

0 100 200 300 400m.

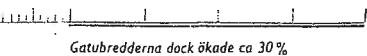
Gatubredderna dock ökade ca 30 %

KARTA ÖVER UPPSALA STAD

UPPRÄTTAD ÅR 1958
OCH KOMPLETTERAD ÅR 1961 AV
MATS LEVAN
STADSINGENIÖR

- Beteckningar:
- Bebyggda kvarter
 - Offentliga byggnader m. m.
 - Grönområden
 - Busslinjer
 - Forsamlingsgräns

Ett industriellt perspektiv

Librobäck och de yttre områdena norr om stadskärnan kom tidigt att utnyttjas för verksamheter av industriell karaktär. De kom också vid senare tillfällen att beröras och påverkas av ett omfattande system av tekniska infrastrukturer; järnvägar, spårväg, vägar och broar, flygplats, kraftstation, elledningar m.m. vilka inverkat på områdets karaktär och utveckling.

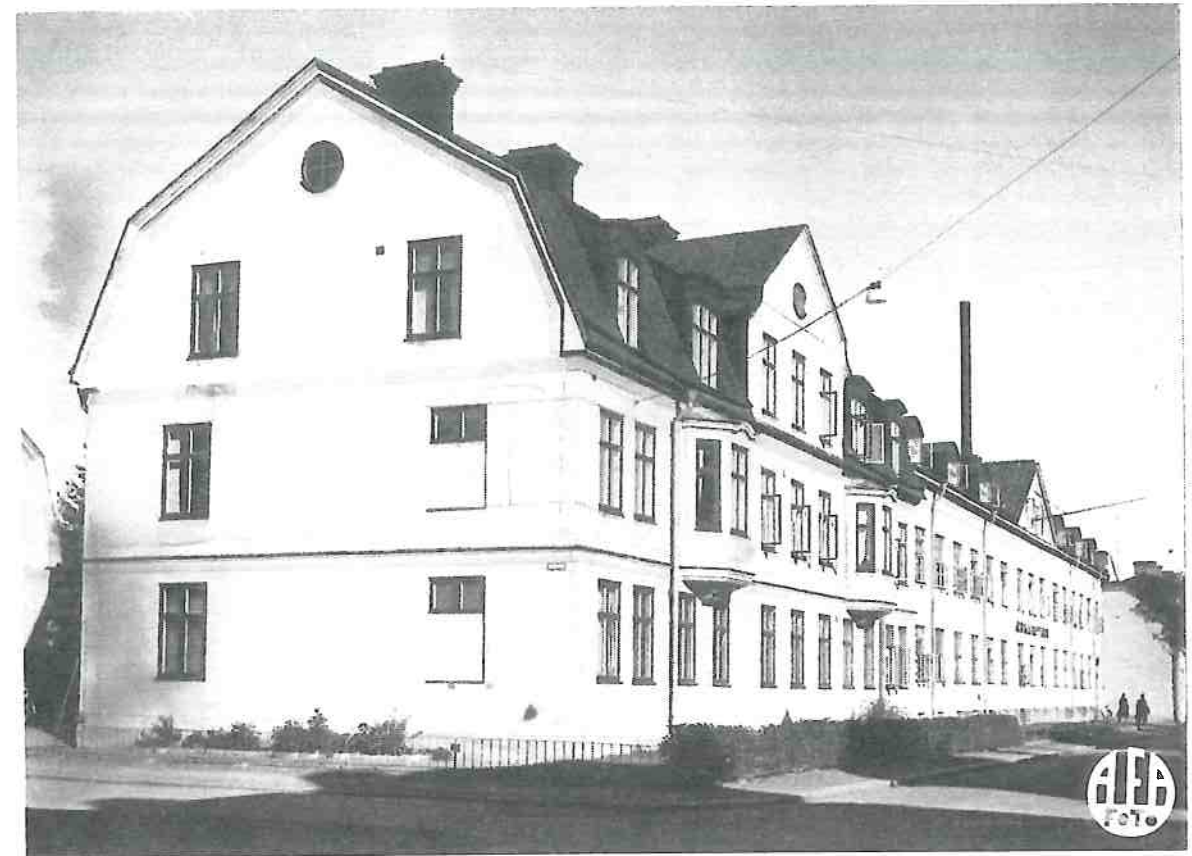
En av de äldsta verksamheterna som förlades till stadens norra del var ett salpetersjuderi. Vid sjuderierna levererades och förvarades salpetern som hemman fram till 1865 var tvungna att förse Kronan med, en beskattning i natura kallad för "salpetergården". Salpeter var av största betydelse då den utgjorde råmaterial i tillverkningen av krut. Platsen, strax norr om nuvarande Seminariet, benämns länge som Salpeterängen. Flera byggnader avsedda för ändamålet redovisas redan på kartmaterialet från 1600-talet. (Salpetersjuderierna upplöstes på 1890-talet).

Under århundraden har många tegelbruk haft sin verksamhet inom samt i nära anslutning till Librobäck, de äldsta var redan etablerade där på 1600-talet. Delar av Librobäck, i synnerhet de södra delarna, har i detta sammanhang utnyttjats som lertäkter. Spår efter sådana kan fortfarande avläsas på markuppmätningar från 1940-talet.

De omfattande lerlagren som förekommer kring Uppsala och i synnerhet norr om staden främjade tidigt tillkomsten av lervaruindustrier. Stadens offentliga karaktär med ett relativt stort inslag av tegelbyggnader motiverade tidigt anläggningen av tegelbruk. Slottet, staden, kyrkan hade alla egna tegelbruk. Redan på 1600-talet fanns tegelbruk i Librobäck och Svartbäcken. Kyrkan drev ett bruk på nuvarande seminarieområdet och staden hade ett eget tegelbruk intill Fyrisån på Svartbäckstranden i höjd med Librobäckens mynning. Även intill Invaliden låg fortfarande ett tegelbruk vid 1800-talets mitt. På 1850-talet medförde städernas expansion och förnyelser efter omfattande bränder att efterfrågan på tegel tilltog kraftigt. Följden blev en omfattande etablering av nya bruk, vilka sedan utvecklades i rask takt med hjälp av ny teknik och nya transportlösningar. De industriella tegelbruken var beroende av järnvägstransporter och drog därför fördel av de tidiga järnvägsförbindelserna mot Stockholm, Sala, Gävle och senare mot Enköping.

Öster om Fyrisån, där numera Svartbäckens stadsdel sträcker sig, tillkom under andra hälften av 1800-talet flera nya tegelbruk. Det nordligaste, Röbo Tegelbruk, låg invid riksvägen till Gävle i höjd med Gamla Uppsala. Bruket var anslutet med stickspår till stambanan mot Gävle. Det anlades under senare delen av 1800-talet, var i drift fram till 1970 och revs slutligen 1978. Vid nuvarande Svartbäcksgatan, strax norr om Fyrisbadet låg två stora tegelbruk; Fyrisvalls Tegelbruk och Uppsala Norra Tegelbruk. Det förstnämnda startade sin verksamhet under 1860-talet. På platsen men vid Fyrisåns strand fanns en föregångare till bruket, Gamla Tegelbruket som tillhörde staden. Fyrisvalls Tegelbruk brandhärjades 1940 och verksamheten avvecklades i samband med detta. Uppsala Norra Tegelbruk tillkom 1896 och uppfördes strax norr om Fyrisvalls Tegelbruk. Norra tegelbruket var specialiserat på radialtegel avsett för murning av fabriksskorstenar. Bruket var verksamt fram till 1960 och revs kort efter nedläggningen.

Ytterligare ett tegelbruk anlades norr om staden. På Luthagen invigdes 1909 en ny anläggning som var ett komplement till S:t Eriks Lervarufabrik, vilken startades redan 1888 med en produktion av kakel och lergods. Brukets utvidgning var intimt kopplad till tillkomsten av Enköpings järnväg och anläggningen av Norra stationen. Fram till mitten av 1940-talet var S:t Eriks anläggning stadens största tegelbruk. Lergodstillverkningen överfördes på 1930-talet till Uppsala Ekeby. Kvar blev tegelbruket vid Tiundagatan som drevs fram till 1962. Bruket revs därefter och på platsen uppfördes nuvarande Tiundaskolan.

Uppsala Kappfabrik startade sin verksamhet 1912 och blev sedan ett av stadens största textilföretag. Byggnaderna på Dalgatan är ännu bevarade. Bild Stadsarkivet..

Av annan karaktär var Uppsala Kappfabrik, på Dalgatan, som startade sin verksamhet 1912 och blev ett av stadens största textilföretag. Inga nya industrier skulle enligt det nya stadsplaneförslaget lokaliseras till borte Luthagen, men fabriken tillkom strax innan planen fastställdes.

Landets elektrifiering ledde till anläggningen på 1910-talet av en sekundär el-station med tekniska byggnader och tjänstebostäder i Husbyborg. Stationen var ansluten till Älvkarleby kraftverk och för ändamålet drogs högspänningsledningar över Fyrisån och tvärs genom Librobäcksområdet. I anslutning till anläggningen började Vattenfall senare att studera åskans inverkan på kraftledningar. Institutet för högspänningsforskning i Husbyborg blev den naturliga efterföljaren till verksamheten. Ett flertal tekniska byggnader samt undervisningslokaler och bostäder uppfördes 1932 för ändamålet. Anläggningen speglade samhällets tekniska omvandling och utveckling men kom också av en tillfällighet att understryka Librobäcksområdets framtida profil som industriområde.

Stadens första utpräglade industriområde växte i anslutning till hamnen som var avgörande för frakterna av råvaror och produkter. Senare kom järnvägen och biltransporterna att radikalt förändra villkoren för lokaliseringen av industrin. Järnvägsnätet möjliggjorde på så sätt etableringen av företag i Boländerna, som blev stadens nya industriområde. Mot slutet av 1940-talet, i den då rådande högkonjunkturen, aktualiserades stadens behov av ett nytt industriområde med spåranslutningar. Valet föll på Librobäck som bedömdes ha de rätta förutsättningarna. Det var i detta sammanhang som en särskild detaljplan togs fram.

Utvecklingen av det nya industriområdet gick dock mycket långsamt. Endast ett fåtal små företag sökte sig till de på planen välordnade tomterna. Följden blev att även den planerade omfattande infrastrukturen av gator och spår förblev till större del skisser på ritbordet. Det skulle dröja till 1960-talet innan betydande förändringar inleddes.

Bland de första företagen som under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet kom att flytta sin verksamhet till det nya industriområdet i Librobäck kan nämnas K.H. Björngårds bilfirma, Gottfrid Lindgrens byggnadsfirma och Järlåsa Brädgård. Sydväst om Librobäck vid Börjetull etablerade sig redan under slutet av 1930-talet ett betongföretag, som senare i början av 1960-talet omvandlades till nuvarande AB Upplandsbetong.

Under början av 1960-talet flyttade S:t Eriks sin betongvarufabrik från Luthagen till norra delen av Librobäck, samtidigt avvecklades tegelbruket vid Tiundagatan. Den nya fabriken anslöts med stickspår till Norra stationen. Efterträdaren, S:t Eriks Betong, är ännu verksam i Librobäck.

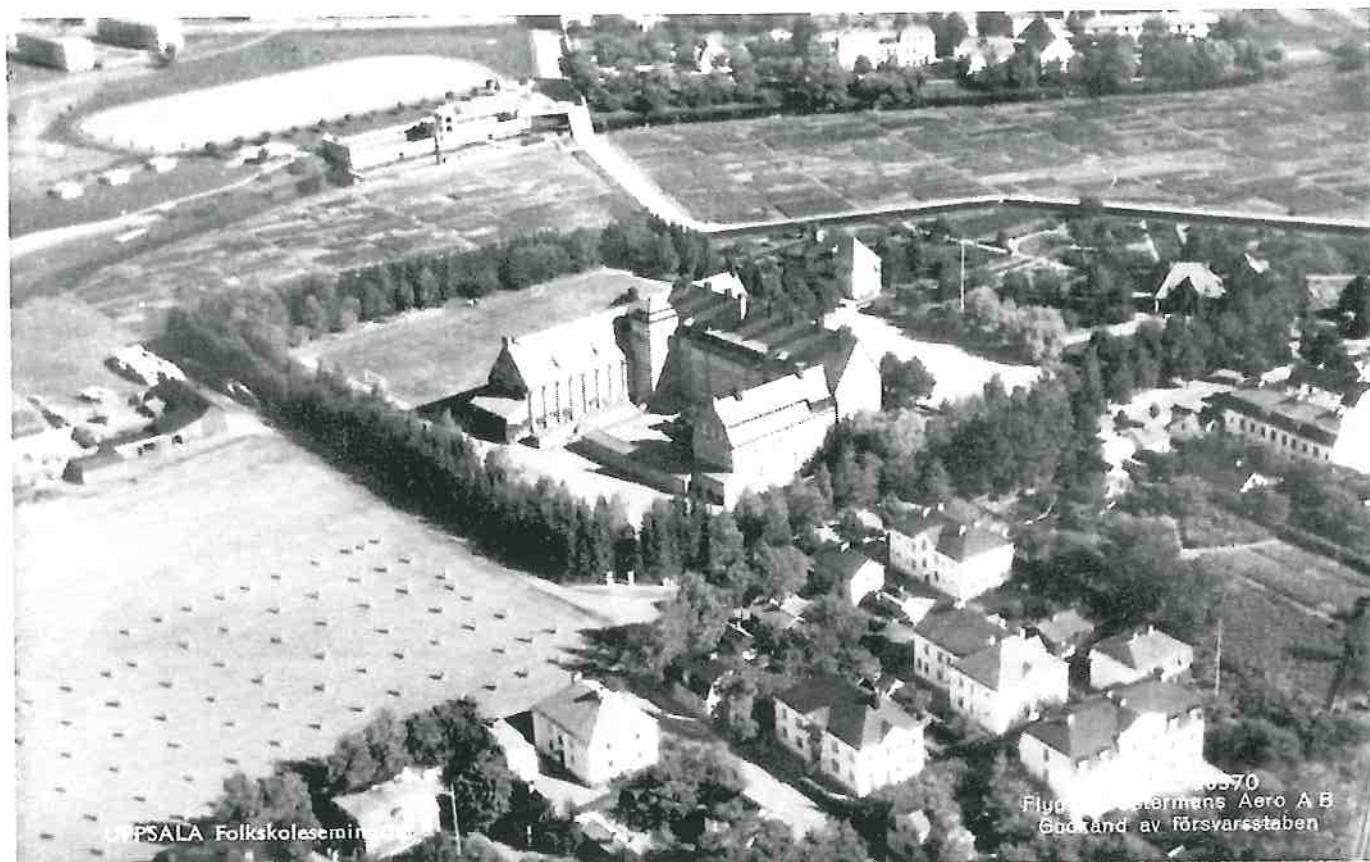
Institutet för högspänningsforskning grundades 1930 och anlades i Husbyborg i anslutning till Vattenfalls el-station. Anläggningen som ritades av S. Lindsjö invigdes 1934 och kompletterades därefter i flera etapper med tjänstebostäder samt 1956 med en byggnad för undervisning. Foto JP Darphin.

Etableringen av betongvarufabriken markerade inledningen i exploateringen av Librobäcks norra del. Den ursprungligen planerade stickspåranslutningen av området kunde nu förverkligas. Det skulle dock dröja ytterligare innan nya större anläggningar och byggnader uppfördes norr om betongfabriken. Under slutet av 1980-talet tillkom en större byggnad med kontor, lager och verkstäder, vilken brukas nu som industrihotell. Under 1990-talet uppfördes en bilprovvningsanläggning liksom en ny byggnad avsedd för företaget Cramos verksamhet. Utvecklingen av Librobäcks norra del har kommit i ett nytt skede och etableringen av flera nya företag är aktuell i området.

Den första detaljplanen för Librobäck som togs fram under slutet av 1940-talet omfattade ett spårssystem anslutet till norra stationen. Förverkligandet av järnvägsspåren kom dock att dröja och inte förrän etableringen 1963 av S:t Eriks Betong i norra Librobäck anlades det första och enda stickspåret genom området. Förbindelsen är numera nedlagd men delar av spåret är ännu bevarat. Foto JP Darphin.

Utveckling och förändringar kring Librobäck. Några riktmärken

Området kring Folkhögskoleseminariet, troligen på 1940-talet. I bakgrunden syns det gamla Fyrisbadet och den första Fyrisvallsbron som tillkom 1914 i samband med seminariets uppförande. Höger om bron, på Fyrisåns östra strand, syns Karl Johansgårdarna efter Gunnar Leches förnyelse från 1930-talet. Bakom badhuset skimtar de första moderna flerfamiljshusen på Svartbäcken; de uppfördes på Fyrisvalls Tegelbruks område, efter branden 1940. I förgrunden syns Enhagens bebyggelse och norr om Seminariets byggnader, kvarteret Klockarängen som fortfarande består av vallar och bete. Marken öster om Seminariet, längs med Fyrisåns västra strand, upptas av koloniotomter tillhörande Fyrisvalls koloniområde som då sträcker sig över i norr på det som numera är Fyrisbadets parkeringsplats. Bild Stadsarkivet.

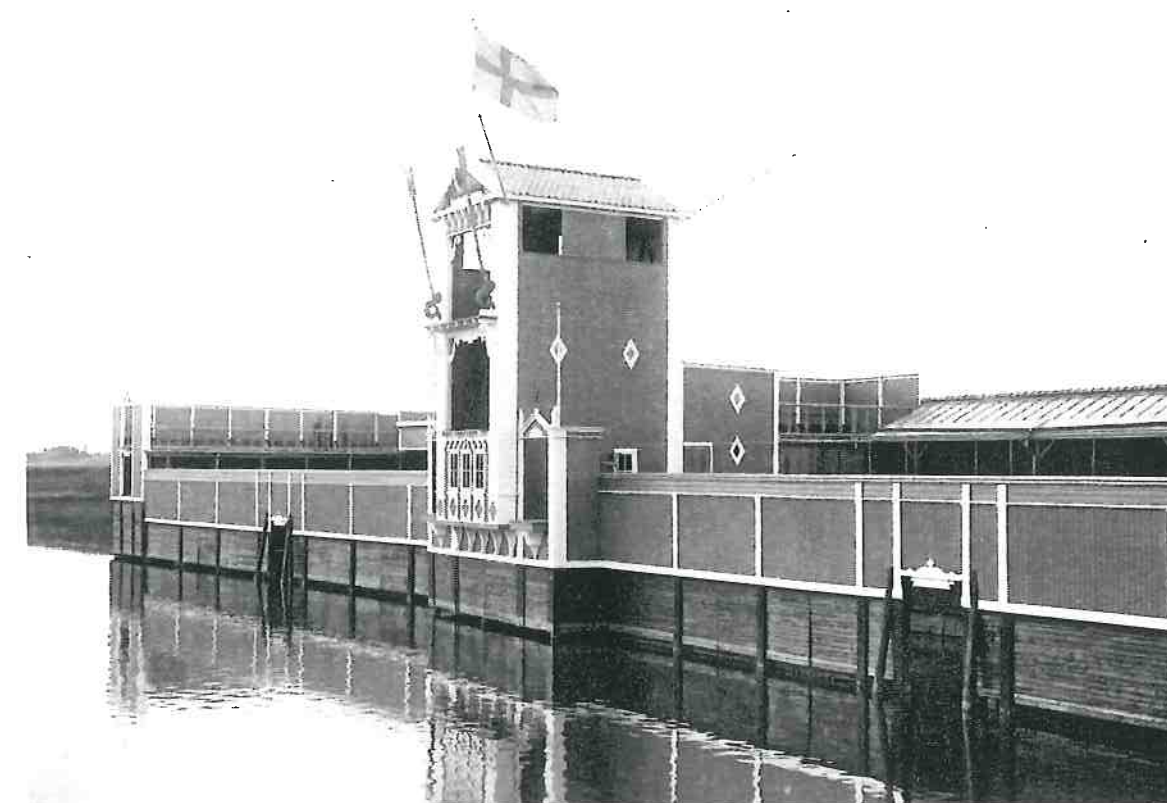
Karl Johansgårdarna

År 1815 inrättades på platsen, i kvarteret Invaliden, en anstalt och arbetsinrättning för "fattiga, gamla, sjuka och löskefolk". I anslutning till anstalten låg fortfarande på 1860-talet ett tegelbruk. Fattigvården omvandlades på 1930-talet till äldreomsorg och anläggningen utvidgades med en centralpaviljong innehållande olika funktioner. Upphovsmannen till anläggningens förnyelse var arkitekt Gunnar Leche.

Kallbadhuset "Fyrisbadet"

Stadens första kallbadhus anlades på 1850-talet i anslutning till Svartbäcksgatan mellan Eddaspången och Larssons Skofabrik (numera Länsförsäkringars huvudkontor). På 1920-talet hade tilltagande slitage samt det utsatta läget vid en av stadens största industrier tvingat fram beslutet att flytta badanläggningen till en lämpligare plats norrut. Det nya kallbadhuset "Fyrisbadet" anlades strax ovanför nuvarande Fyrisvallsbron. Badhuset bestod av en huvudbyggnad delvis flytande på Fyrisåns östra strand samt av läktare mitt emot, på Luthagsstranden. Anläggningen som invigdes 1925 ritades i nygotisk stil av Gunnar Leche. Badet fick då ett nästan lantligt läge utanför staden med endast det nyligen uppförda Folkhögskoleseminariet som kuliss i väst och

Svartbäckens rykande tegelbruk som mindre tilltalande bakgrundsilhuetter i nordost. Badplatsen överlevde årtiondena och skapade grunden för den nuvarande badanläggningen vars förnyelse påbörjades under slutet av 1950-talet. Det nya Fyrisbadet som fortfarande var ett friluftsbad, dock nu med utgrävd bassäng, invigdes 1959. Det skulle dröja till 1967 innan bassängen övertäcktes vintertid med tältbubbla. Förhållandena bestod tills den nuvarande badanläggningen, Fyrisbådan, invigdes 1991. I anslutning till Fyrisbadet uppfördes 1967 en särskild byggnad, Fyrisbådan, som inrymmer sporthallar och tillhörande funktioner.

Kallbadhuset "Fyrisbadet" uppfördes efter ritningar av Uppsalas stadsarkitekt Gunnar Leche och invigdes 1925. Huvudbyggnaden anlades på Fyrisåns östra strand, strax ovanför nuvarande Fyrisvallsbron. Mitt emot, på västra stranden uppfördes läktare. Bild Stadsarkivet.

Järnväg och spårväg

Efter långvariga och hetsiga debatter fick staden 1866 slutligen sin första järnvägsförbindelse med Stockholm. Fyra år senare beviljades medel för en utbyggnad mot Sala. Förbindelserna utökades därefter i rask takt. På 1880-talet fanns färdiga banor mot Sala-Krylbo och Gävle samt mot Roslagen till Rimbo och Norrtälje. Planer på flera nya järnvägsanslutningar aktualiserades under följande årtionden. Endast två av förslagen förverkligades; järnvägarna mot Länna och Enköping.

En av de drivande krafterna som verkade för anläggningen av Enköpingsbanan var Uppsala Ekeby. Företaget hade då även övertagit S:t Eriks Lervarufabrik på Luthagen där en ny anläggning med tegelbruk invigdes 1909. Bolaget förvärvade mark som sedan skänktes till järnvägsbolaget mot garanti att en stationsbyggnad och lastplats uppfördes norr om staden, samt vid bruket i Ekeby.

Anläggningen av Enköpingsbanan påbörjades 1910 samtidigt slöts ett avtal om en station för person- och godstrafik i borte Luthagen. Norra stationen uppfördes där Enköpingsbanan anslöt till stambanan mot Sala. Enköpings järnväg och Norra stationen invigdes 1912. Kring

stationen tillkom ett flertal tekniska byggnader och personalbostäder, bland annat uppfördes lokstallar och verkstäder strax väster om Börjetull. Norra stationen blev en viktig omlastningsplats för företagen i stadens norra del, inte minst för tegelbruken.

I samband med elektrifieringen av stambanan mot Sala uppfördes 1932 för ändamålet en omformarstation. Byggnaden placerades söder om Husbyborg och installationerna anslöts till Vattenfalls sekundära station. Byggnaden som ännu är bevarad var även ansluten med stickspår till banan, transformatorerna var uppställda på vagnar.

I nordöstra delen av Svartbäcken, vid Galgbacken i åsens slutningar, öppnade så småningom Statens Järnvägar en grustäkt. Platsen anslöts genom stickspår till den närliggande stambanan.

Vid slutet av 1940-talet presenterades en detaljplan som avsåg regleringen av ett industriområde i Librobäck. Området skulle anslutas till Norra stationen med stickspår medan ett nytt gatunät skulle underlätta tillgängligheten. Det ambitiösa planerade spårsystemet för Librobäck förblev till största del endast en vision. Det dröjde till 1960-talet innan huvudspåret förverkligades, i samband med anläggningen av S:t Eriks betongvarufabrik.

Under andra hälften av 1970-talet avvecklades dock trafiken på Enköpingsbanan och spåren revs därefter, Norra stationen nedlades. Kvar blev enstaka byggnader samt delar av stickspåret inom Librobäck. Väster om Norra stationen, vid Börjetull, hade redan under slutet av 1930-talet en betongfabrik övertagit Enköpingsbanans lokstallar och verkstäder, vilka var införlivade i fabriken anläggning.

Även stadens spårvägsnät tillhörde infrastrukturerna som kom att inverka på Librobäckens omgivning. Uppsala blev bland de första städerna i landet att införa spårtrafik. I september 1906 invigdes ett spårvägsnät som drevs i privat regi. Nätet utvidgades sedan i flera etapper fram till

Bilden visar invigningen 1906 av stadens spårvagnshall som uppfördes på Dalgatan, nära den senare uppförda Norra stationen som tillkom 1912. Spårvagnshallen eldhärjades 1945, vilket kom att påskynda en övergång till busstrafik. Bild Stadsarkivet.

1928. En spårvagnshall och serviceanläggning uppfördes under första byggnadsetappen i Eriksdal, strax söder om den senare uppförda Norra stationen. På detta sätt kom två typer av järnvägsbundna transportsystem att förenas på samma plats.

Folkskoleseminariet

Området kring nuvarande seminariet utnyttjades redan på 1600-talet som lertäkt och där låg också ett tegelbruk som svarade för kyrkans behov av byggmaterial. I närheten fanns också ett salpetersjuderi. Marken blev senare lönejord för domkyrkans klockare, därav kvarternsnamnen Klockaren och Klockarängen. Förhållandena avvecklades kring sekelskiftet och marken förlorade sin betydelse som jordbruksmark. Den södra delen av ägorna, strax norr om Luthagesplanaden på nuvarande Fyrissskolans område, avsattes 1907 till Flora trädgårdskoloni. I den norra delen, där det forna tegelbruket låg, påbörjades några år senare uppförandet av Folkskoleseminariet. De få byggnaderna som fanns inom området revs för att lämna plats åt den nya anläggningen.

Byggnadsprojektet med Seminariet påbörjades 1914 efter ritningar av arkitekt Axel Lindegren. Två år senare var Folkskoleseminariets representativa byggnad, i en arkitektur präglad av nationalromantik, klar för invigning. Anläggningen kompletterades med undervisningsträdgård, idrotts- och spelplaner samt rektors- och vaktmästarbostad i karolinsk stil.

Fyrisvallsbron

Byggarbeten med Seminariet ledde till uppförandet 1914 av en bro över Fyrisån strax söder om Fyrisbadet, den s.k. Fyrisvallsbron. Bron bekostades av ägarna till Fyrisvalls Tegelbruk som var materialleverantör till byggnationen vid Folkskoleseminariet. Bron hade stor betydelse för transporter av byggmaterial, grus och tegel, från Svartbäckens område till byggarbetsplatserna på Luthagen som var under förnyelse. Bron möjliggjorde även varuleveranser till Norra stationen, som invigts kort innan och sedan blev avgörande för tegelbrukens avsettningsmöjligheter till andra platser i landet.

Den första bron byggdes på trästolpar med körbanan av plankor, den förstärktes 1932 med järnbalkar. Den nuvarande bron uppfördes 1962 då den ursprungliga inte längre klarade den tunga trafiken. Parallellt uppfördes en ny badanläggning som skulle ersätta Gunnar Leches byggnader från 1920-talet.

Enhagens arbetarbostäder

Mellan Norra stationens område och Seminariets tomt, på norra sidan om banvallen, fanns redan under början av 1900-talet ett flertal bebyggda tomter. Det kilformade området avgränsades i sydväst av järnvägen mot Sala samt av den blivande Seminariegatan i norr. Huvuddelen av bebyggelsen var förlagd mot Seminariegatan men enstaka hus var uppförda längre in på de avlånga tomterna, mot banvallen. Det rörde sig om arbetarbostäder av skiftande typ som tillkommit under oreglerade former. Tillkomsten av Norra stationen och några år senare av Seminariet medförde framtagningen av en ny stadsplan (se stadskarta av Gösta Laurell 1912). Utformningen av kvarter och gatunät styrdes till största del av befintlig bebyggelse och av stationsområdets avgränsning. I samband med seminariets tillkomst uppfördes inom Enhagen flera nya flerfamiljehus med villakarakter. Nya gator drogs inom området som därefter förtätades med mindre hyreshus och egna hem av skiftande karakter: Det var samma typ av bebyggelse som förekom kring Dalgatan och inom norra Eriksdal. Stadsplanen från 1912 medgav inga industrier inom området men ett undantag blev Uppsala Kappfabrik som tillkom vid Dalgatan strax innan planen fastställdes.

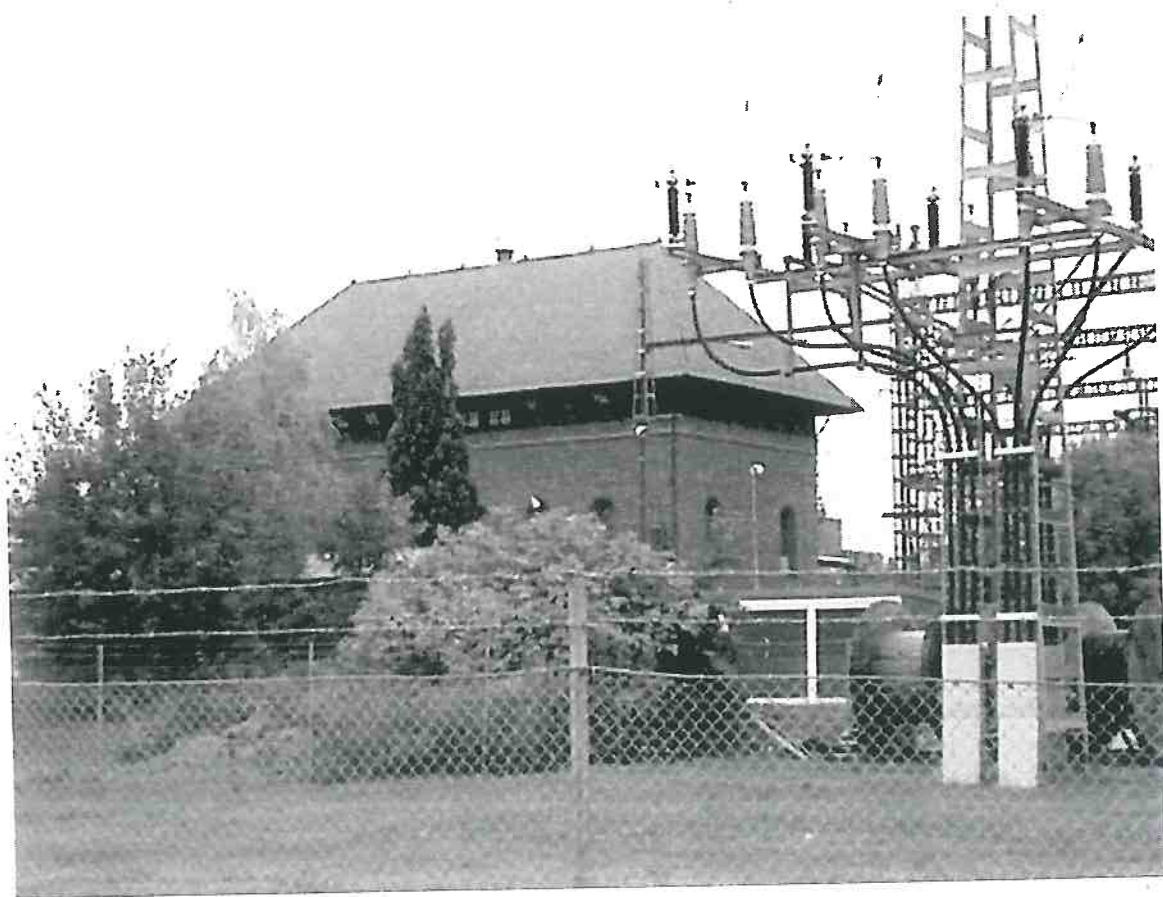
Bebyggelsen inom borte Luthagen och Enhagen dominerades av karakteristiska arbetarbostäder; egnahem eller mindre hyreshus som beboddes av anställda vid tegelbruken, kappfabriken, järnvägen och spårvagnsterminalen.

Husbyborgs el-station och Institutet för högspänningsforskning

Ytterligare en avgörande milstolpe i elektrifieringen av landet markerades genom invigningen 1915 av Älvkarleby kraftverk, länge ett av de största. Parallellt med kraftverket invigdes också en rad transformatorstationer, vilka skulle omvandla och fördela högspänningsströmmen från Älvkarleby. Det var i detta sammanhang som Husbyborgs sekundära el-station uppfördes och en kraftledningsgata skapades genom Librobäckens område. Uppsalas elförsörjning anslöts stegvis under de följande åren till växelströmmen från stationen i Husbyborg.

Till Husbyborgs transformatorstation hörde en påkostad och representativ transformatorbyggnad med kontrollanläggning samt ett bostadshus som uppfördes 1915, ytterligare en tjänstebostad i samma stil uppfördes 1939. Samtliga byggnader ritades av arkitekt Erik Hahr som även var upphovsman till systerstationerna i Enköping och Dannemora. Stationen var fram till 1979 bemannad dygnet runt men utrustades därefter med fjärrstyrning. Transformatorerna flyttades samtidigt utomhus till en ställverksgård och de forna byggnaderna förlorade sin funktion.

I anslutning till el-stationen inledde Vattenfall 1928 undersökningar av åskans inverkan på kraftledningar. Verksamheten kom att senare främja lokaliseringen av Institutet för högspänningsforskning på platsen. Tack vare donationer möjliggjordes grundandet 1930 av ett institut för högspänningsforskning i Uppsala. Lokaliseringen styrdes av möjligheten att överta del av Vattenfallsstyrelsens lokaler och mark i Husbyborg samt av den nödvändiga elförsörjningen som kunde tillgodose genom transformatorstationen. Den nya institutionen krävde dock nya lokaler som med fördel kunde uppföras på platsen. Arbetet med de nya byggnaderna, som ritades av ingenjör S. Lindsjö, påbörjades 1931. Tre år senare kunde den nya anläggningen tas i bruk. Institutet kompletterades i flera etapper med tjänstebostäder. År 1956 invigdes en särskild byggnad med föreläsningssal.

Flygfältet

De första civila flygfälten i Sverige anlades under 1930-talet, flygplatsen i Bromma invigdes 1936. I kölvattnet av andra världskriget omvandlades planerna på flygförbindelser i Uppsala till ett militärflygfält. Flygvapnet etablerade sig i staden 1944 och flygfältet anlades vid Ärna i Gamla Uppsala, ett läge som man då ansåg ligga på betryggande avstånd från stadsbebyggelsen. Utvecklingen medförde dock att stora delar av stadens norra områden omvandlades till bullerskyddszoner, vilket kom att förhindra utvidgningen av bostadsbebyggelsen norr ut. Librobäcksområdet kom att införlivas med skyddsområdet och ansågs endast kunna utnyttjas för industriell verksamhet.

Tunabergskolonin och Fyrisvallskolonin

Redan 1907 fick staden sin första trädgårdskoloni, "Florakolonin", som anlades på den södra delen av kyrkans mark där nu Fyrisaskolan ligger. Till kolonin hörde 118 lotter och på en del av dessa uppfördes mindre "lusthus", området kompletterades med planteringar och spelplaner. Stadens utvidgningsbehov medförde att kolonin flyttades på 1930-talet till sin nuvarande plats i Fålhagen. På del av området uppfördes 1945 Praktiska Realskolan, föregångaren till nuvarande Fyrisaskolan.

Öster om Librobäck, på Svartbäckens sida intill Fyrisån, tillkom 1942 ytterligare en trädgårdskoloni, nuvarande Tunabergskolonin. Även marken längs med Fyrisån västra strand, mellan nuvarande Prästgatan i norr och järnvägen i söder, avsattes till odlingslotter. Området hade förblivit obebyggt då det bedömdes som olämpligt för byggnation. Under första och andra världskriget bidrog odlingslotterna till matförsörjningen i staden. Området kallades först för Seminariekolonin men ombildades senare till nuvarande Fyrisvallskolonin. Norra delen av kolonin utgör numera parkeringsplatsen till Fyrisåshov. En flyttning av de kvarvarande kolonilotterna är nu under utredning då exploateringsplaner för bostäder aktualiserats på nytt. Koloniföreningen föreslås erhålla ny mark i anslutning till Husbyborgs koloniområde.

Bärbyleden

Under första hälften av 1970-talet påbörjades den första etappen av Bärbyleden, mellan Enköpingsvägen och väg 272 (Börjegatan). I samband med detta uppfördes en bro över Librobäckens dalgång, norr om nuvarande trafikplats. Inte förrän 1994 kunde andra etappen av Bärbyleden; Librobäck-Svartbäcksgatan, genomföras. En ny trafikplats tillkom i höjd med väg 272 (Börjegatan) samtidigt som en ny nödvändig bro över Fyrisån. Leden kom att skära Librobäckens område söder om Forsmarksparken där redan tidigare mark hade reserverats för ändamålet.

Vattenfalls sekundära el-station invigdes 1915 samtidigt som Älvkarleby kraftverk, till vilket stationen var ansluten. Genom invigningen av stationen kunde stadens anslutning till växelström påbörjas. Den påkostade stationsbyggnaden och tjänstebostäderna ritades av den berömde arkitekten Erik Hahr, stadsarkitekt i Västerås och upphovsman till bl.a. ASEA:s huvudkontor. Foto JP Darphin.

Librobäck införlivas i stadsplaneringen. Ett nytt industriområde tar form

Efter införlivandet 1947 av Bondkyrko kommun med staden bearbetades en första stadsplan för området. Planen (PL 76), som har karaktär av detaljplan, avsåg att styra och reglera den framtida exploateringen av Librobäck. Det berörda området sträckte sig mellan kvarteret Seminariet och den nya stadsgränsen i norr, mot Börje socken i höjd med Hässelby.

Tidigare hade Bondkyrko kommun redan förberett ett antal avstyckningsplaner som berörde mark norr om staden. Det gällde tre områden utspridda mellan Librobäckens södra strand och Börje sockens gräns i norr samt ytterligare ett område nordväst om Husby by. Avstyckningsplanerna var avsedda för uppförande av egnahem. Tanken var troligen redan då att marken mellan egnahemsområdena skulle bebyggas med industrier och syftet var att skapa arbetsplatser i anslutning till bostäderna. Bortsett från enstaka hus i och kring Husbyborg kom ingen bostadsbebyggelse till stånd på de avstyckade tomterna. Inom Librobäck hade dock redan flera verksamheter av industriell karaktär etablerat sig söder om Librobäckens dalgång och i anslutning till Börjevägen, liksom vid Börje tull.

Stadsplanen som togs fram 1949, kort efter införlivandet med staden, avsåg en reglering av hela Librobäcksområdet för användning till industriella ändamål. Bakgrunden var att staden då förfogade över endast ett större industriområde med anslutande järnvägsspår, nämligen Boländerna. Stadens och industriernas tillväxt vid tidpunkten skapade behovet att bereda mark för ändamålet på annan plats. Inkorporeringen av Bondkyrko kommun öppnade möjligheten att ta lämplig mark i anspråk, mellan Norra stationen och Börje kommuns gräns i norr. Det nya industriområdet kunde även anslutas med stickspår till stationens bangård. De redan befintliga verksamheterna inom och kring Librobäck stärkte planerna för etableringen av industrier i området.

Planen omfattade även delar av Enhagen i norr genom en ändring av tidigare stadsplan från 1944. Marken söder och öster om kvarteret Seminariet undantogs och avsattes till parkområde. Domkyrkans planer på radhusbebyggelse på del av nuvarande Fyrisvallskolonin förkastades på grundval av stadsbyggnadskontorets utredning om markförhållandena. Marken ansågs inte lämplig för byggnadsändamål. Den obebyggda norra delen av kvarteret Seminariet omvandlades till reservat för en eventuell utökning av institutionsbyggnaderna och kvarterets gränser utvidgades därför i norr.

De fysiska förhållandena inom området var, vid tidpunkten för stadsplanen, en mot Fyrisån svagt lutande terräng som genomkorsades av Librobäckens lilla dalgång och ett kraftledningsbälte mot Husbyborg. I de södra delarna fanns några befintliga industrier och upplagsområden samt en villabyggnad tillhörande en handelsträdgård. Del av området utgjordes av lertäkt som bedömdes kunna återställas för byggnation genom utfyllnad. Ett av skiftena i norr disponerades av stadens parkavdelning som plantskola. I övrigt bestod området av öppna åkrar och ängar.

De förhöjda partierna kring Husbyborg, där redan Vattenfalls el-station och Institutet för högspänningsforskning samt gårdar och en del bostadshus låg, avsågs genom en ny stadsplan att till vissa delar avsättas som bostadsområde. Syftet var att främja tillkomsten av arbetarbostäder i närheten av det nya industriområdet i Librobäck. Tidigare avstyckningsplaner, med små tomter för egnahemsbebyggelse inom Librobäck, föll bort i den nya planeringen. Bostadsbyggelsen skulle nu koncentreras till tidigare avstyckade tomter nordväst om Husbyborg.

Librobäckens planerade exploatering förutsatte en översyn och en komplettering av vägförbindelser, gatunät med infarter samt av järnvägsanslutningar. Huvudförbindelsen med staden utgjordes av Börjegatan-Harbovägen som korsar stambanan i höjd med Börjetull. Korsningen med järnvägen var i detaljplanen från 1948 fastställd som plankorsning men ansågs vid behov

kunna byggas om med viadukt under banan; en lösning som åter aktualiseras i dag. Längs med Börjegatan föreslogs ett begränsat antal korsningar och förbud mot in- och utfarter till fastigheterna. Tillfarterna skulle istället förläggas till en ny parallellgata i öster, Vallongatan, som skulle utgöra industriområdets huvudled. Tvärgående matargator som avslutades med vändplatser mot ån skulle ansluta till Vallongatan. För att förbättra tillgängligheten till området skulle en ny förbindelse, Fyrisvallsgatan, öppnas i öster mot Fyrisvallsbron och därefter mot Götgatan. Anslutningen mot Götgatan medförde ytterligare en plankorsning med järnvägen. Av central betydelse i planeringen av området var, vid sidan om ett nytt vägnät, anläggningen av ett spårssystem anslutet till Norra stationen. Järnvägsspåret förlades spegelvänt mot gatunätet, med huvudspåret längs Fyrisåns strand, där även flera mindre bangårdar skulle förläggas. Det ursprungliga förslaget omfattade en rad stickspår som skulle föras in i de blivande kvarteren, fram till den blivande Vallongatan, parallellt med vägnätets matargator. Eftersom behov av järnvägstransporter inte ansågs föreligga för samtliga verksamheter lämnades en del kvarter spårlösa. De avlånga och smala industrikvarteren skulle därmed anslutas till antingen väg eller järnvägsspår eller bådadera.

Ett nytt särpräglat och funktionellt industrilandskap med smala och avlånga kvarter, med effektiva försörjnings- och transportinfrastrukturer, skulle ta form längs med Fyrisåns västra strand. Avlånga tvärgående kvarter inramades i öster av huvudspåret och i väster av en huvudled, Vallongatan. Mellan denna och Börjegatan skapades lodräta kvarter utan spårförbindelser. Dessa kvarter längs med huvudvägen var tänkta som en representativ kuliss för området. Där skulle helst kontorsbyggnader och distributionslokaler anläggas medan produktionsanläggningar hänvisades till de inre delarna av området. Undantaget i denna effektivt och symmetriskt präglade planering var kvarteren i den södra delen av området (Gimo, Klockaren, Penningby, Ortala). De bildade större oregelbundna kvarter vilka i den aktuella planen skulle göras tillgängliga från angränsande gator.

I den nya planen fastställdes parkmark på flera platser. Syftena var flera, på så sätt skulle ett flertal brandzoner skapas medan promenadstråk och vilplatser kunde säkras längs med Fyrisåns västra strand. Brandzonerna skulle bilda öppna stråk mellan ån och Börjegatan. Ett av dessa utgjordes av Librobäckens dalgång, ett annat av kraftledningsgatan mot Husbyborg, ett tredje var den befintliga plantskolan tillhörande parkkontoret (i kvarteret Västland). Dessutom ingick ett område som utgjorde reservat för en framtida dragning av kringleden (Bärbyleden) mellan Enköpingsvägen och Gävlevägen. Längst ut i norr avgränsades området av jordbruksmarken som låg under Börje socken. Tanken var att brandzonerna dessutom skulle kunna utnyttjas som rastplatser för anställda inom området. Stråken med parkmark längs med Fyrisån hade sin fortsättning öster om kvarteret Seminariet samt inom kvarteret Klockarängen.

Inom kvartersgränserna tilläts utbyggnad fram till 6 meter från tomtgräns samt byggnation upp till en höjd om 8 meter, en regel som redan gällde inom Boländernas industriområde. Byggnader skulle uppföras av sten eller ur brandsynpunkt jämförligt material. Vid prövning kunde dock Byggnadsnämnden medge undantag.

För att understryka målen med den nya planen döptes de nya kvarteren efter länets anrika järnbruk och namnet på huvudgatan, Vallongatan, förtydligade ytterligare profilen av området.

Planens genomförande

Till större del omvandlades området under följande årtionden enligt planen. De viktigaste ingreppen blev anläggningen av nya tillfartsvägar och gator, i synnerhet förlängningen av Fyrisvallsgatan mellan Fyrisvallsbron och Börjegatan och dess justerade dragning mot Götga-

tan med ny järnvägsövergång. Även områdets försörjningsled, Vallongatan, förverkligades delvis, dock inte broförbindelsen över Librobäck. Av det ambitiösa spårsystemet anlades endast huvudspåret från Norra stationen. Det dröjde dock fram till 1960-talet. Av det omfattande planerade nätet av tvärgator hade 1958 endast en, Skebogatan, tillkommit.

En viktig justering infördes 1954 (PL 76 B) innebärande en ändring av detaljplanen för del av kvarteren Bonden, Klockaren, Prästen, Gimo och Penningby. Kvarteren Klockaren, Prästen och Prästgården slogs samman till ett kvarter, Klockaren. Den ursprungliga användningen till bostadsändamål omvandlades till industribebyggelse med samma villkor som i övriga delar av Librobäck. Norra delen av kvarteret Bonden avsattes samtidigt till parkmark, syftet var att bilda en grön barriär mellan bostäderna i Enhagen och industriverksamheten i kvarteret Klockaren. För att underlätta exploateringen i kvarteren Klockaren, Gimo och Penningby tillfördes matargator med vändplats i kvarterens mitt. Planen innebar även justeringar av kvarteret Penningbys södra gräns mot Fyrisån.

På stadskartan från 1956 redovisas påbörjade exploateringar endast i kvarteret Skebo, på norra sidan av Librobäcks dalgång, samt i mitten av kvarteret Blomsterängen där befintlig bebyggelse förekom redan 1949. En kraftig etablering av verksamheter skedde under de följande åren. Kartan från 1958 avslöjar att exploateringar genomförts och verksamheter tillkommit i större delar av kvarteren Gimo, Klockaren, Blomsterängen och Skebo. Även södra delen av kvarteret Hallstavik (f.d. Ortala) har då tagits i anspråk, liksom västra delen av kvarteret Harg. Väster om Börjegatan, norr om Börjetull, hade också exploatering skett i ett nyskapat litet kvarter, Tobo.

En komplettering av den ursprungliga planen från 1949 infördes 1960 genom nya detaljplaner (PL 76 C & D). Dessa reglerade exploateringsrätten för industribebyggelse längs med och norr om kraftledningsgatan, den s.k. Forsmarksparken mellan Husbyborg och Fyrisån. Anledningen till förändringarna var den planerade etableringen på området av S:t Eriks betongfabrik samt av en mottagningsstation för stadens elbolag. Angivna byggnadsvillkor var de samma som de redan gällande inom Librobäck. Området hade lämnats oreglerat i tidigare plan och reserverats för en blivande trafikled (Bärbyleden) mellan Enköpingsvägen och Gävlevägen. I ett nytt förslag till sträckning för leden flyttades den längre söder ut, längs med norra sidan av kvarteret Rånäs, där ny mark för leden reserverades.

I samband med den nya planen justerades den planerade sträckan för järnvägens huvudspår i den södra delen av området medan tidigare planerade stickspår till kvarteren avskrevs. Dessamma gällde den planerade matargatan i kvarteret Penningby samt Edsbrogatan, Rånäsgatan och Ortalgatan vilka inte längre ansågs behövliga.

I utkanten av Librobäcksområdet, vid Börjetull i kvarteret Cementgjuteriet mellan Hällbygatan och järnvägen mot Enköping, fanns sedan 1930-talets slut ett betongföretag som hade övertagit järnvägsbolagets lokstallar. Företaget grundades av Mimmi Ekholm och var inledningsvis verksamt i Vaksala innan det flyttades till Börjetull. Rörelsen ombildades 1960 till AB Upplandsbetong. I nordvästra hörnet av korsningen för stambanan och Börjegatan fanns sedan tidigare några byggnader. En utvidgning av exploateringen i detta område, mot Librobäcks dalgång, fastställdes 1962 genom en ny detaljplan (PL 76 G). Det berörda området fick nya kvartersnamn, Tobo och Ortala. Detaljplanen reglerade tillkomsten av nya fristående byggnader om högst en våning avsedda för garage-, bensinstations- och hantverksändamål. Nordvästra delen av området avsattes till parkeringsplatser.

En ny detaljplan (PL 76 G), som medförde väsentliga förändringar i den sydöstra delen av Librobäck, antogs 1964. Huvudsyftet var att införa en försörjningsgata genom kvarteren Penningby och Hallstavik; som ersättning för en tidigare planerad återvändsgata med ungefär samma sträckning men som endast berörde kvarteret Penningby. Samtidigt tillfördes ny exploateringsmark (tidigare parkmark) i sydöstra delen av kvarteret Penningby, längs med Fyrisvallsgatan. Den nya gatan var en förlängning av Seminariegatan i söder och drogs i bågförmot Vallongatan genom kvarteren. Sträckningen gick över det planerade stickspåret och delvis över befintlig bebyggelse som tillkommit tidigare. På så sätt delades de stora kvarteren i fyra mindre enheter vars exploatering och användning skulle underlättas av den nya vägen. Ett gångstråk (som består än i dag) infördes också mellan gatan och parkmarken längs Fyrisån i öster. Planen skapade förhållandena som gäller ännu i dag i den södra delen av Librobäck.

Förhållandena i norra delen av Librobäck justerades på nytt 1970 genom ny detaljplan (PL 76 L, 1969). Syftet var en ändring av Börjegatans sträckning och utformningen av infarterna till industriområdet. Samtidigt presenterades en justering av gatu- och spårnätet med syfte att underlätta exploateringen och användningen av tomterna. Vid tidpunkten hade ett större område söder om kraftledningsgatan (Forsmarksparken) reserverats och reglerats för den blivande Bärbyleden och trafikplats.

I den nya planen utgick den tidigare föreslagna Vallongatan. Gatan var ännu inte anlagd och numera av ringa betydelse pga. den planerade Bärbyleden som skulle skära dess sträckning. Som ersättning för Vallongatan föreslogs två återvändsgator anslutna till Börjegatan. I planen behölls stadens trädgårdsområde i kvarteret Västland som förstärktes med parkremsa utmed fastighetens södra gräns. Kvarteren längst i norr (Harnäs södra och norra) avsattes för upplagsändamål.

År 1984 presenterades ytterligare en detaljplan (PL 76 R) som avsåg förändringar i de södra delarna av Librobäck. Planen innebar en utvidgning av byggnadsrätten mot Fyrisåns strand på bekostnad av befintlig parkmark i den östra delen av kvarteret Penningby. Även i östra delen av området, längs med Fyrisvallsgatan medgavs utvidgad byggrätt på det som tidigare angavs som parkmark. Där skapades en ny tomt avsedd för kontor. Mellan den nya tomten och områdets tidigare gräns i öster lämnades ett gångstråk mellan ån och Fyrisvallsgatan. Den befintliga byggrätten omvandlades från 8 till 6 meter i områdets östra del. Användningsangivelser ändrades från industri till småindustri och kontor i de norra delarna av området samt till kontor i hörnet Fyrisvallsgatan-Seminariegatan. Även övriga områden inom planen fick till större del ändrade användningsangivelser. Den ursprungliga angivelsen för industriändamål omvandlades till varierande beteckningar beroende på tomt. Den generella angivelsen för industriändamål ändrades till småindustri, småindustri och kontor, småindustri och handel eller handel. Längs Librobäckens dalgång i söder breddades parkmarken något mellan Vallongatan och årummet.

Planen reviderades 1985 och tillfördes en reglering i del av kvarteret Hallstavik, mellan stickspåret och Vallongatan. Där medgavs byggrätt upp till 21 meter för en storskalig kontorsbyggnad, det s.k. "Skeppet". I södra delen av tomten, längs Fyrisvallsgatan, angavs även byggrätt upp till 6 meter för en fristående byggnad avsedd för småindustri och handel.

Av nästan samma karaktär blev förändringarna som 2001 genom ny detaljplan infördes i de sydöstra delarna av kvarteret Penningby. Där, i hörnet Fyrisvallsgatan-Seminariegatan, uppfördes nyligen en storskalig påkostad byggnad för att besvara företaget Q-Med:s expansionsbehov. Det är påtagligt att den äldre och relativt småskaliga bebyggelsen av enkel karaktär och de mindre företagen som tidigare dominerat områdets södra delar snart är ett minne blott.

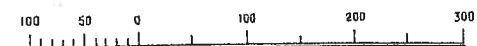
Librobäcks framtida profil blir troligen kontorsbebyggelse och produktionslokaler för mjuka industrier, vilka sannolikt kommer att inrymmas i större och representativa byggnader.

Året 2003 markerar ytterligare en tydlig förändring av Librobäcks södra område. Nya detaljplaner medför att ursprungliga angivelser för industriverksamhet ersätts med helt nya som reglerar nybyggnation för boende. I kvarteren Gimo och Klockaren rivs nu den skiftande skaran av industribyggnader och lagerlokaler för att snart lämna plats åt bostäder. Bostadshus planeras även mellan Q-Med:s kontorsbyggnad och Fyrishovs parkeringsplats samt på Fyrisvalls koloniområde.

Bilden visar i förgrunden Järlåsa Brädgård som vid slutet av 1940-talet flyttade sin verksamhet från Österplan till Librobäck, där en tomt förvärvades i hörnet av Börjegatan och Fyrisvallsgränd. Järlåsa Brädgård är därmed det äldsta bestående företaget inom området, dock har anläggningen förnyats i flera etapper. I bakgrunden skymtar Bärbyleden med trafikplats och bakom denna Husbyborgs område på åsslutningen. Bild Industrihus.

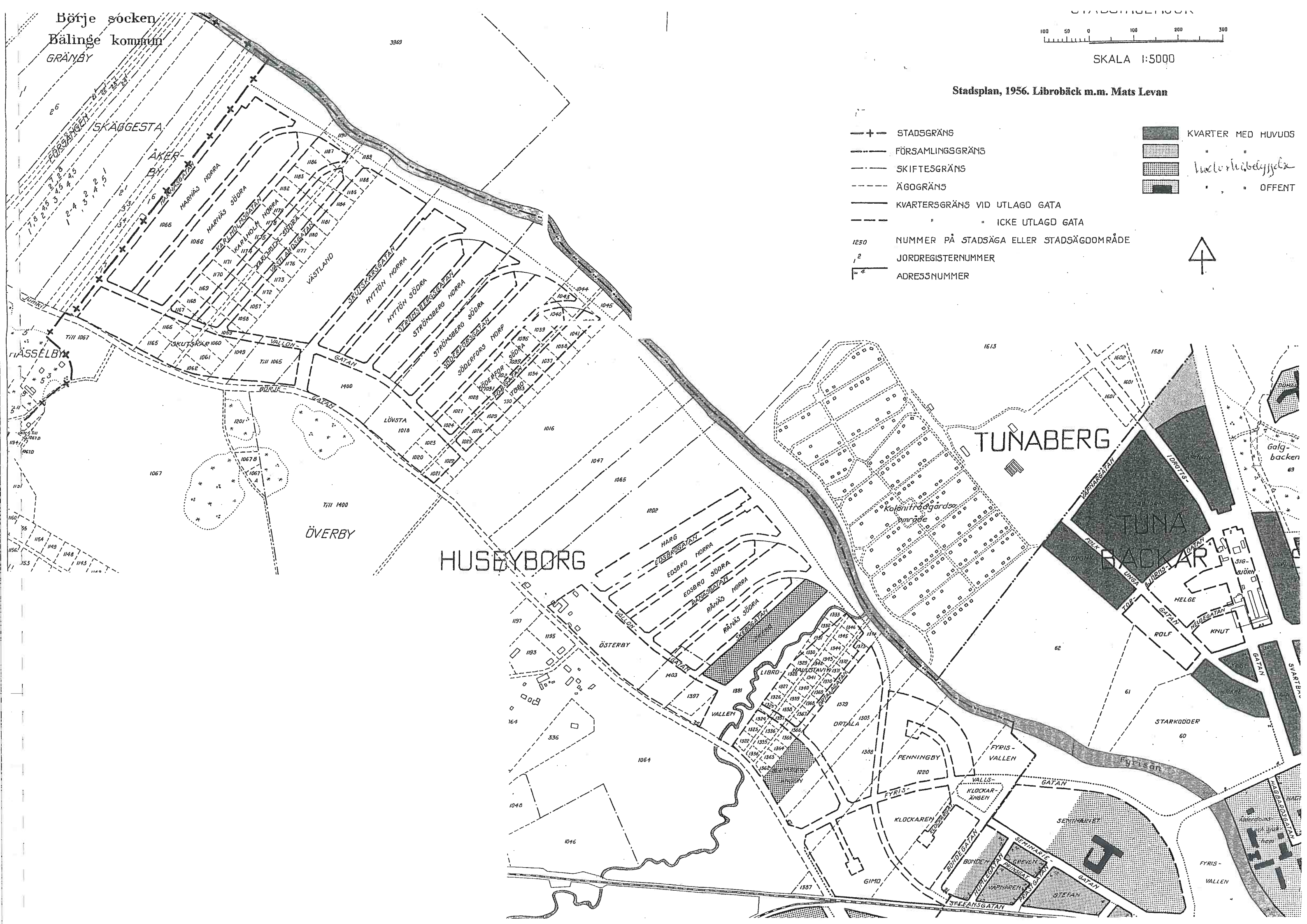
Börje socken
Bälinge kommun
GRÄNBY

SKALA 1:5000

Stadsplan, 1956. Librobäck m.m. Mats Levan

- +— STADSGRÄNS
- FÖRSAMLINGSGRÄNS
- - - SKIFTESGRÄNS
- - - ÄGOGRÄNS
- KVARTERSGRÄNS VID UTLAGD GATA
- - - " " ICKE UTLAGD GATA
- 1250 NUMMER PÅ STADSÄGA ELLER STADSÄGDOMRÅDE
- 1/2 JORDREGISTERNUMMER
- 1/4 ADRESSNUMMER
- [Pattern] KVARTER MED HUVUDS
- [Pattern] " " " " " "
- [Pattern] " " " " " "
- [Pattern] OFFENT

PL. 76 D.

FÖRSLAG TILL ÄNDRAD STADSPLAN FÖR DEL AV STG. 1065 OCH 1202, LIBROBÄCK SOMRÅDET, UPPSALA.

UPPRÄTTAT 1 OKTOBER 1960.

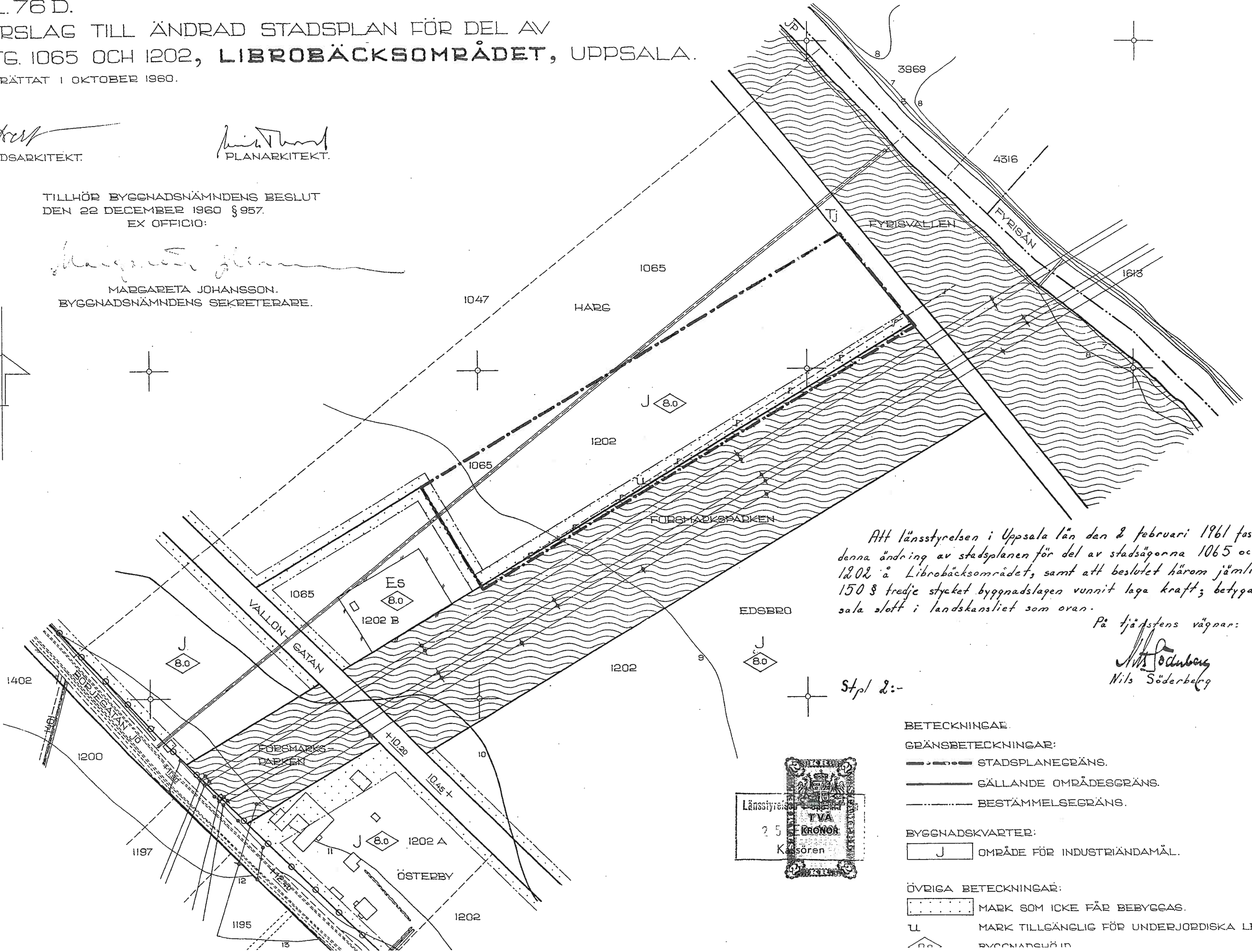
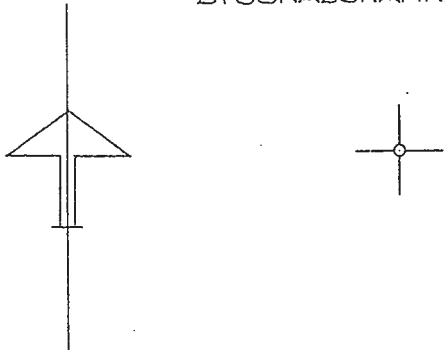
M. Peters
STADSARKITEKT.

M. Thors
PLANARKITEKT.

TILLHÖR BYGGNADSNÄMNDENS BESLUT
DEN 22 DECEMBER 1960 § 957.
EX OFFICIO:

Margareta Johansson

MARGARETA JOHANSSON.
BYGGNADSNÄMNDENS SEKRETERARE.

Att länsstyrelsen i Uppsala län den 2 februari 1961 fastställt denna ändring av stadsplanen för del av stadsägorna 1065 och 1202 i Librobäcksområdet, samt att beslutet härom jämlikt 150 § tredje stycket byggnadslagen vunnit laga kraft; betygar Uppsala slott i landskansliet som ovan.

På tjänstens vägnar:

M. Söderberg
Nils Söderberg

St/pl 2:-

BETECKNINGAR:

GRÄNSBETECKNINGAR:

- STADSPLANEGRÄNS.
- GÄLLANDE OMRÅDESGRÄNS.
- BESTÄMMELSEGRÄNS.

BYGGNADSKVARTER:

- J OMRÅDE FÖR INDUSTRIÄNDAMÅL.

ÖVRIGA BETECKNINGAR:

- MARK SOM ICKE FÅR BEBYGGAS.
- U MARK TILLGÄNGLIG FÖR UNDERJORDISKA LEDNINGAR
- △ BYGGNADSLIN

FÖRSLAG TILL STADSPLAN FÖR DEL AV LIBROBÄCKSSOMRÅDET (NORR OM KV. CEMENTGJUTERIET) UPPSALA.

UPPRÄTTAT I DECEMBER 1961.

Meyer
STADSARKITEKT.

Li
PLANARKITEKT.

Tillhör Uppsala stads fullmäktiges
beslut den 13 april 1962 § 134.

Stadshandlingens sekreterare
Stadshandlingens sekreterare.

Att länsstyrelsen i Uppsala län den 24 maj 1962 fastställt denna stadsplan för del av Libro-
bäcksområdet i Uppsala samt att beslutet vunnit
laga krafts belyggar Uppsala stolt i landshanslet
den 5 juli 1962

På tjäpstens vägnar:

Nils Söderberg
Nils Söderberg

BETECKNINGAR.

GRÄNSBETECKNINGAR.

- STADSPLANEGRÄNS.
- GÄLLANDE OMRÅDESGRÄNS.
- x x " " AVSEDD ATT UTGÅ.
- OMRÅDESGRÄNS.
- BESTÄMMELSEGRÄNS.
- ILLUSTRATIONSLINJE.

OMRÅDESBETECKNINGAR.

ALLMÄN PLATS.

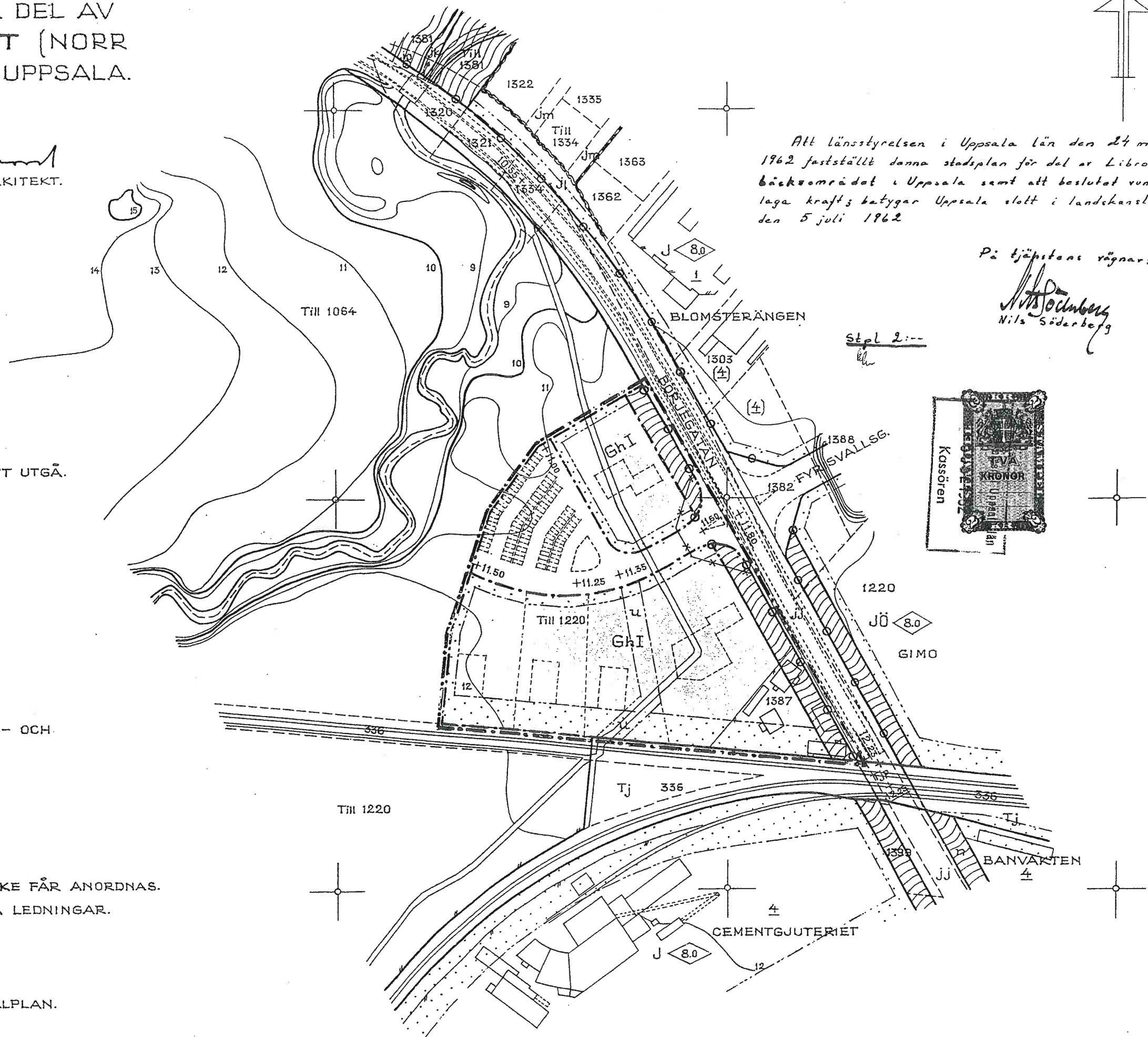
- [] GATA.
- [] PARK ELLER PLANTERING.
- [] GATUPLANTERING.

BYGGNADSKVARTER.

- [Gh] OMRÅDE FÖR GARAGE-, BENSINSTATIONS- OCH HANTVERKSÄNDAMÅL.

ÖVRIGA BETECKNINGAR.

- [] MARK SOM ICKE FÅR BEBYGGAS.
- I ANTAL VÅNINGAR.
- +0.00 GATUHÖJD.
- LINJE ÖVER VILKEN KÖRBAR UTFART ICKE FÅR ANORDNAS.
- u MARK TILLGÄNGLIG FÖR UNDERJORDISKA LEDNINGAR.
- [] BEFINTLIG BYGGNAD.
- FASTIGHETSGRÄNS.
- 1220 FASTIGHETSBETECKNING.
- o NIVÅKURVA I METER ÖVER STADENS NOLLPLAN.

Stpl 2:--

0 50 100 200 M
SKALA 1: 2000

DEL AV
LIBROBÄCKS INDUSTRIOMRÅDE
 UPPSALA KOMMUN, UPPSALA LÄN

FÖRSLAG TILL STADSPLAN
 UPPRÄTTAD I SEPTEMBER 1984

PL. 76 H
 4/11/84 585

INGVAR BLOMSTER
 H.E. PLANARKITEKT

ERIK THORD
 STADSPLANEARKITEKT

LARS-GÖRAN WÄNSTEAND
 STADSPLANEINGENJÖR

GRUNDKARTAN UPPRÄTTAD I JULI 1984

ANDERS RUDHE
 T.F. STADSINGENJÖR

BETECKNINGAR

GRUNDKARTA

- FÖRSAMLINGSGRÄNS SAMMANFALLANDE MED TRAKTERGRÄNS
- FÖRSAMLINGSGRÄNS I ÖVRIGT
- TRAKTERGRÄNS
- TRAKTNAMN: D. DRAGARBRUNN, 4. HUSBYBORG, LI. LIBROBÄCK
 LU. LUTHAGEN, 8. SVARTBÄCKEN, T. TUNABÄCKAR

- FASTIGHETSGRÄNS
- TOMTGRÄNS
- ANNAN GRÄNS (SEEVITUT, LEDNINGSRÄTT)

- 0.0 FASTIGHETSBEDECKNING
- BYGGNAD I ALLMÄNHET
- TRANSFORMATORBYGGNAD
- STAKET
- SLÄNT
- ELLEDNING FÖR HÖSPÄNNING I MARK
- TELELEDNING I MARK (MELLANHÖRSKABEL)
- HÖJDSKURVOR
- LEDNINGSRÄTT
- UTNÄTTPUNKT

STADSPLANEKARTA

A. GRÄNSBETECKNINGAR

- STADSPLANEGRÄNS, 3 M UTANFÖR PLANOMRÅDET
- GÄLLANDE OMRÅDESGRÄNS AVSEDD ATT BEHÅLLAS
- GÄLLANDE BESTÄMMELSEGRÄNS AVSEDD ATT BEHÅLLAS
- GÄLLANDE OMRÅDESGRÄNS AVSEDD ATT UTGÅ
- GÄLLANDE BESTÄMMELSEGRÄNS AVSEDD ATT UTGÅ
- OMRÅDESGRÄNS
- OMRÅDESGRÄNS FRÅN VILKEN MINDE AVVIKELSER I VISSA FÄLL FÅR GÖRAS
- BESTÄMMELSEGRÄNS

B. OMRÅDESBETECKNINGAR

ALLMÄN PLATS

- GATA
- PARK ELLER PLANTEEING
- BYGGNADSKVARTER
- Jm SMÅINDUSTRI
- JmHd SMÅINDUSTRI OCH KONTOR
- JmHj SMÅINDUSTRI OCH HANDEL (VISS BEGRÄNSNING)
- H HANDEL

- Hd KONTOR

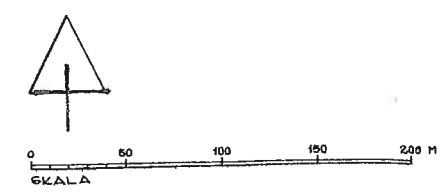
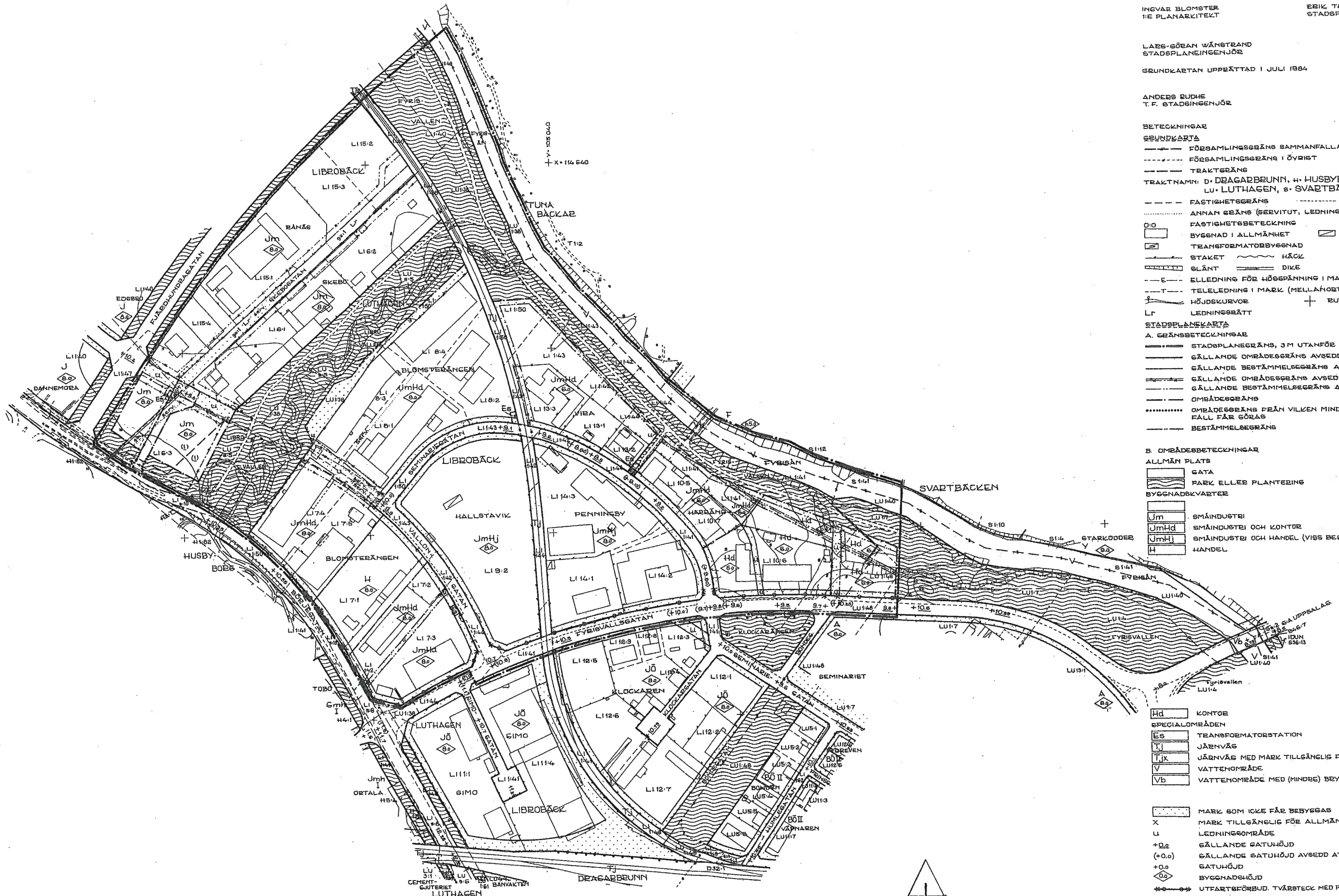
SPECIALOMRÅDEN

- Es TRANSFORMATORSTATION
- J JÄRNVÄG
- Jx JÄRNVÄG MED MARK TILLGÄNGLIG FÖR ALLMÄN GÄNSTRAFIK
- V VATTENOMRÅDE
- Vb VATTENOMRÅDE MED (MINDE) BEYGGA, BÅTHUS O.D.YL.

- MARK SOM ICKE FÅR BEBYGGAS
- X MARK TILLGÄNGLIG FÖR ALLMÄN GÄNSTRAFIK
- U LEDNINGSOMRÅDE
- +0.0 GÄLLANDE SATUHÖJD
- +0.0 GÄLLANDE SATUHÖJD AVSEDD ATT UTGÅ
- +0.0 SATUHÖJD
- 0.0 BYGGNADSHÖJD
- UTFARTSFÖRBUD. TVÄRSTRECK MED PIL MARKERAR FÖRBUDETS SLUT

D. ILLUSTRATIONER OCH HÄNVISNINGAR

- ILLUSTRATIONSLINJE

Några företag inom Librobäcks industriområde

Fram till slutet av 1940-talet var bebyggelsen inom det nuvarande industriområdet ytterst sparsam (se detaljplan fr. 1949). De exploaterade delarna var koncentrerade till området söder om Librobäcken. Längs med bäckens strand låg Forsbergs handelsträdgård med bostadshus och växthus samt ett större markområde med planteringar. Söder om handelsträdgården, mot Börjegatan, låg bilfirman KH Björngård, agent för märket Austin. I företaget ingick ett inhägnat område med förråd, garage och bostadshus. Intill och söder om bilfirman låg Järlåsa Brädgård som flyttat sin verksamhet till området under samma period. Öster om Björngårds bilfirma låg sedan början på 1940-talet förrådsbyggnader som tillhörde Ruhngårds byggnadsfirma. Marken som förblivit oexploaterad brukades till större del som åker eller bete.

Forsbergs Handelsträdgård

Den första verksamheten som kom att etablera sig inom nuvarande Librobäcksområdet var av lantlig karaktär. Den utgjordes av en handelsträdgård som grundades på 1930-talet av trädgårdsmästare Nils Forsberg. Verksamheten bedrevs på tomten som sträcker sig längs med Librobäckens södra strand, mellan Fyrisån och Börjegatan. Vid sidan om trädgården brukades även några tunnland åkrar på andra delar av Librobäcks område. En trädgårdsmästarebostad uppfördes i samband med detta. Bostadshuset som ännu är bevarat är den äldsta byggnaden på området och kallas numera för "Gula Villan". Längs med Librobäcken låg även en lång länga av växthus. Företaget övertogs senare av Herbert Lindström som även drev blomsterhandel vid Geijersgatan. Handelsträdgårdsverksamheten avvecklades på 1960-talet och marken inköptes av en maskinentreprenadfirma som inledningsvis uppförde byggnader för sin egen verksamhet.

"Gula Villan" är den äldsta bevarade byggnaden i södra Librobäck. Huset tillhörde Forsbergs handelsträdgård som etablerade sig på platsen under 1930-talet och uppfördes som bostad för trädgårdsmästarens familj. Foto JP Darphin.

KH Björngårds bilfirma

Firman blev den första av en lång rad bil- och maskinverkstäder som kom att etablera sig på området. Det blev även ett av de tre första företagen som under slutet av 1940-talet flyttade sin verksamhet till Librobäck. KH Björngårds var agent för bilar av märket Austin. Firman hade försäljningslokal i hörnet Linnégatan-Svartbäcksgatan. Till Librobäck flyttades verkstäder och lager men även ett bostadshus uppfördes på företagens tomt som låg strax söder om Forsbergs handelsträdgård. Tomten inköptes på 1960-talet av ett byggnadsföretag som uppförde nya byggnader på platsen. Efterträdande företag på platsen blev grönsakshandlarna Johnsson och Nelins eft. som ännu är verksam i området.

Albin Ruhngårds byggnadsfirma

Byggnadsrörelsen grundades på 1870-talet av Anders Alfred Johansson som uppförde bl.a. Saluhallen och flera kyrkobyggnader. Företaget övertogs senare av sonen Albin Ruhngård och blev bland de första att etablera sig i Librobäck då man under början av 1940-talet flyttade firmans förråd från Ringgatan. Inom ett inhägnat område, öster om Björngårds bilfirma, uppfördes flera material- och maskinförråd. Företagets kontor var dock förlagt till Klostergatan. Verksamheten avvecklades 1963.

Krantz Åkeri

I kvarteret Klockarängen låg sedan 1930-talet Krantz häståkeri. Företaget var ett av de sista i staden med hästkörning, in på 1950-talet gick hästarna på bete i området. Så småningom mekaniserades fordonsparken och företaget blev bilåkeri. Under slutet av 1960-talet flyttades verksamheten till kvarteret Penningby, norr om Fyrisvallsgatan. Efterträdaren till verksamheten är företaget Mälarfrakt som numera finns i Funbo.

Järlåsa Brädgård

Järlåsa Såg & Kvarn AB bildades 1919 efter övertagandet av en sågrörelse som året innan grundats av KJ Nyberg m.fl. Följande år öppnades även en brädgårdsrörelse i Uppsala. Brädgården var då förlagd till Österplan 1, hörnet av Skolgatan-Storgatan, och gränsade till Arbetshemmets Vedgård. Stora investeringar i sågen i kombination med prisfall medförde att bolaget snart tvingades i likvidation. Rörelsen räddades dock med hjälp av preferensaktier. Det rekonstruerade bolaget mötte bättre framgångar och under slutet av 1930-talet inköptes Ullbolsta Såg. Under 1950- och 60-talen moderniserades och utvidgades såganläggningarna. Verksamheten kompletterades 1939 genom förvärv av Björnabo Tegelbruk, som gränsade till Ullbolsta såg. Bruket moderniserades och 1942 uppfördes en modern ringugn. Produktionen omfattade murtegel, dräneringsrör och taktegel. Kombinationen av sågverk och tegelbruk medförde att personalen kunde skifta säsongvis arbetsuppgifter mellan rörelserna. Med tiden blev tegelbruket omodernt och olönsamt, det lades ner 1964. Brädgården flyttades under slutet av 1940-talet från Österplan till Librobäck där en ny anläggning uppfördes på nuvarande plats, i hörnet av Börjegatan och Fyrisvallsgatan. Järlåsa Brädgård blev därmed ett av de första företagen som valde att etablera sig i Librobäck. Företaget såldes 1970 till Uppsala Läns Skogsägareförening, numera ägs Järlåsa Brädgård av Fredells Trävaru AB.

Byggnadsfirman Gottfrid Lindgren

Företaget etablerade sig under slutet av 1940-talet på norra stranden av Librobäcken, dit man flyttade från annan plats. Verksamheten var mångsidig och omfattade grenar av betydelse för den egna byggnadsproduktionen, bland annat grustag, sågverk, snickeri, tegelbruk, smedja och mekanisk verkstad. I företaget ingick redan Skyttorps snickerifabrik och sågverk, senare inför-

livades också Alsta tegelbruk, nära Örsundsbro. I Librobäck, i de ännu bevarade byggnaderna intill bäcken, förlades smedja och mekanisk verkstad samt förråd och bilverkstad. Redan på 1940-talet hade företaget filialer i Gävle, Västerås och Karlskoga, på 1960-talet tillkom en filial även i Västerhaninge. Det är under denna period som företaget uppköptes av byggnadsföretaget J M. I samband med detta övertogs anläggningen i Librobäck av anställda som grundade Libro Mekaniska Verkstad, vars huvudverksamhet förblev byggnadssmide. Libro Mekaniska avvecklades under 1980-talet i samband med försäljning av företaget.

Gottfrid Lindgrens byggnadsfirma flyttade under slutet av 1940-talet sin verksamhet till tomten längs Librobäckens norra strand. Där uppfördes flera byggnader som senare sammanbyggdes till den byggnadslängan som ännu är bevarad. Lokalerna inrymde del av företagets verksamhet; mekanisk verkstad, smedja, förråd och bilverkstad. Under 1960-talet övertog anställda del av rörelsen och grundade Libro Mekaniska Verkstad, som fram till 1980-talet var verksam inom byggnadssmide. Foto JP Darphin.

AB S:t Eriks Betong

Librobäck
Telefon 13 96 70

AB S:t Eriks Betong

Företaget har sina rötter i S:t Eriks Kakelfabrik som startades 1885 och låg i Erikslund, produktionen omfattade då huvudsakligen kakelugnar. Senare, 1907, ombildades företaget till S:t Eriks Lervarufabriker och sortimentet utvidgades med keramiska bruksvaror. Kort därefter, 1909, uppfördes en ny anläggning vid Tiundagatan. I samband med detta införlivades tegelproduktion i verksamheten och snart blev S:t Eriks tegelbruk det största i staden. På 1930-talet övertogs lervaruproduktionen av Uppsala Ekeby och i stället startades 1943 en cementvarufa-

brik. När tegelbruket slutligen avvecklades 1962 och anläggningen revs flyttades cementfabriken följande år till nuvarande plats i Librobäck.

AKTIEBOLAGET

JÄRLÅSA SÅG OCH TEGELBRUK

HUVUDKONTOR: Österplan 1, Uppsala. Tel. 3042, 1443
 Brädgård: Salagatan 6, Uppsala. „ 3042, 1443 ankn.
 Sågverk och hyvleri: Järlåsa. „ Järlåsa 35
 Sågverk och hyvleri: Ullbolsta, Åkerby. „ Jumkil 7
 Tegelbruk: Ullbolsta, Åkerby. „ Jumkil 7

Tillverkar och försäljer i parti och minut:

Sågade och hyvlade trävaror
 Taktegel, Nocktegel
 Murtegel, Dräneringsrör

Försäljer även andra byggnadsvaror såsom:

Plywood och Träfiberplattor m. m.

Scandecor AB

Librobäck
Telefon 10 00 50

Scandecor AB

Rörelsen grundades 1967 under namnet Uppsala Konstgalleri AB. Tre år senare påbörjades framställning av egna affischer vid systerföretaget Printab på Årstagatan. Samtidigt etablerades flera dotterbolag utomlands. Moderbolaget ombildades till Scandecor AB med säte på Östra Ågatan. Den snabba tillväxten medförde att lagerlokaler inhyrdes i Librobäck. Från och med 1973 samlades alla aktiviteter i en nybyggd anläggning som uppfördes för ändamålet, på en tomt i närheten av de befintliga lokalerna. Företaget är fortfarande verksamt på platsen.

Scanditronix / GemsPETsystems

Företaget startade sin verksamhet i Täby omkring 1965, som en följd av ett samarbete med Uppsala Universitet. Produktionen var då inriktad på utvecklingen och tillverkningen av spektrometrar och magnetsystem. Verksamhetsfältet utvecklades till tillverkningen av acceleratörer och produktionen flyttades 1969 till Uppsala, inledningsvis i Ghans f.d. tvålfabrik. Den snabba expansionen ledde till att verksamheten flyttades 1972 till nya lokaler i Husbyborg. Byggnaderna uppfördes för ändamålet av Uppsala kommun genom det kommunala fastighetsbolaget AB Uppsala Kommuns Industrihus som bildades i samband med detta. Anläggningen utvidgades därefter i flera etapper. Parallellt hyrdes även verkstadslokaler i Librobäck. Produktionen hade då utökats till att även omfatta jonacceleratorer, s.k. cyklotroner. Denna del av verksamheten övertogs 1993 av General Electric som numera driver produktionen i Husbyborg genom dotterbolaget GemsPETsystems AB.

Kipanel

Företaget grundades 1971 under namnet Knivsta Industri. Tillverkningen är inriktad på projektering, framställning och montering av isolerande sandwichpaneler för kyl- och frysrum. Verksamheten flyttades 1974 från Knivsta till Librobäck där företaget ännu är verksamt. Kipanel AB har inom sin specifika nisch 50 procent av marknaden i Sverige.

AB Uppsala Optiska Industri

Storgatan 30
Telefon 11 13 20

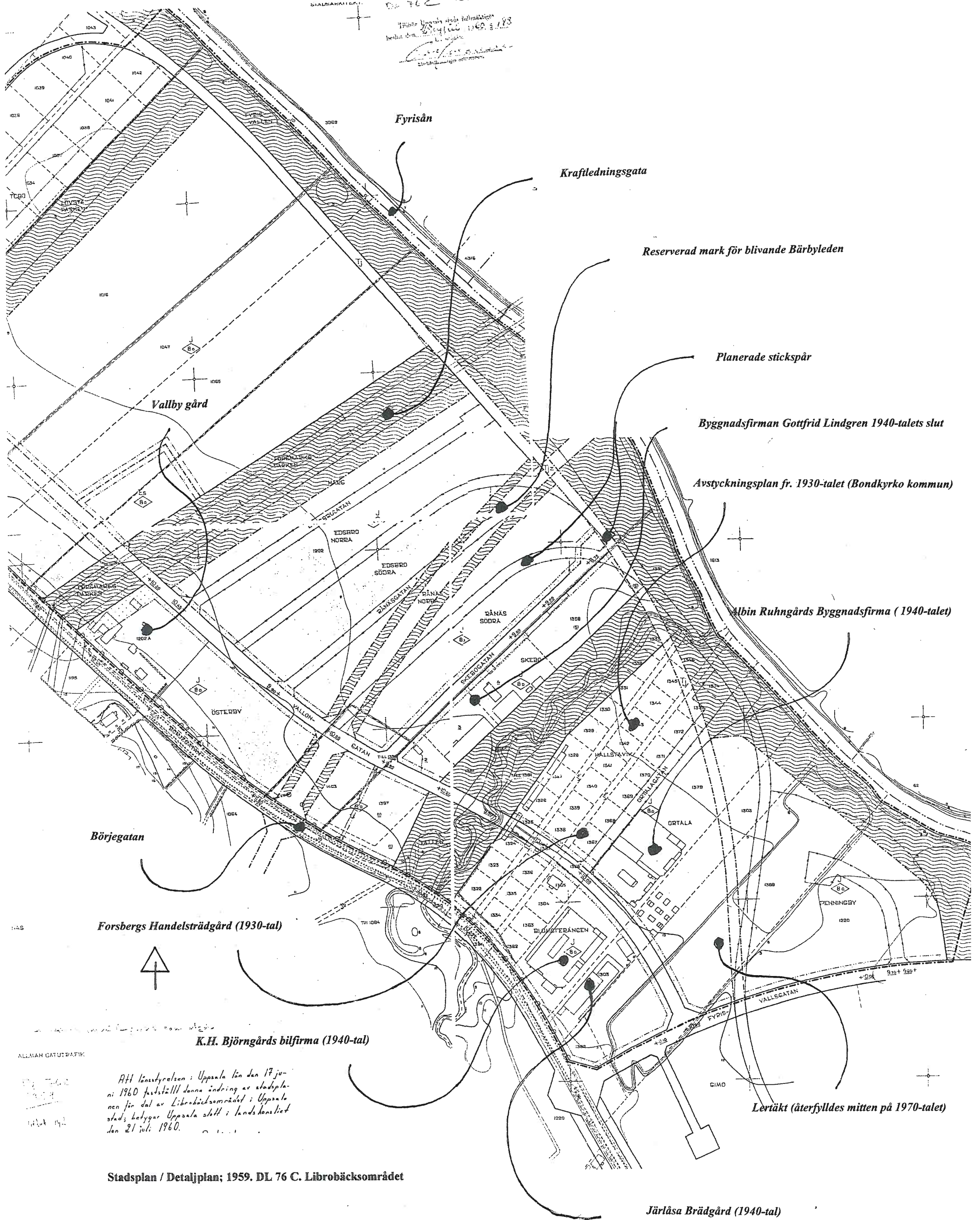
AB Uppsala Optiska Industri

Företaget grundades 1937 och produktionen var inledningsvis förlagd till Storgatan i Uppsala. Tillverkningen var inriktad på ytslipade flerfokala glas samt på färgsättning av vakuumfärgade glas. Senare infördes även framställning av plastlinser och progressiva glas. Företaget flyttade 1975 tillverkningen till nya lokaler i Librobäck där man var verksam fram till år 2002 då man flyttade till Boländerna. Företaget ingår numera i Rodenstockskoncernen. De forna produktionslokalerna i Librobäck revs nyligen för att lämna plats till nybebyggelse som uppförs för Q-Med:s räkning.

Skebogatan från väst. Det gröna bevuxna fältet som skiljer byggnadsområdena åt på bilden har skapats av Librobäckens dalgång mot Fyrisån. Den låga längan av sammankopplade byggnader längs med Librobäckens norra strand uppfördes mot 1940-talets slut av byggnadsfirman Gottfrid Lindgren. I bakgrunden skymtar del av Tunabergs trädgårdskoloni som bildades 1942. Bild Industrihus.

STADSKARTEN DL 76 C PLANÄNTEN
 Uppåsa kommun stads fullmäktige
 beslut den 21 juli 1960 s. 173
 Stadsbyggnadsnämnden

Fyrisån

Kraftledningsgata

Reserverad mark för blivande Bärbyleden

Planerade stickspår

Byggnadsfirman Gottfrid Lindgren 1940-talets slut

Avstyckningsplan fr. 1930-talet (Bondkyrko kommun)

Albin Ruhngårds Byggnadsfirma (1940-talet)

Vallby gård

Börjegatan

Forsbergsgatan (1930-tal)

K.H. Björngårds bilfirma (1940-tal)

Lertäkt (återfylldes mitten på 1970-talet)

Att länsstyrelsen i Uppsala län den 17 juni 1960 fastställt denna ändring av stadsplanen för del av Librobäcksområdet i Uppsala stad; bebyggelse Uppsala stads i landskapsliet den 21 juli 1960.

Herbert Lindströms Handelsträdgård; Forsbergs Eft. 1398

Byggnadsfirman Gottfrid Lindgren
(från 1960-talet Libro Mekaniska Verkstad)

Parkmark i detaljplanen

1613

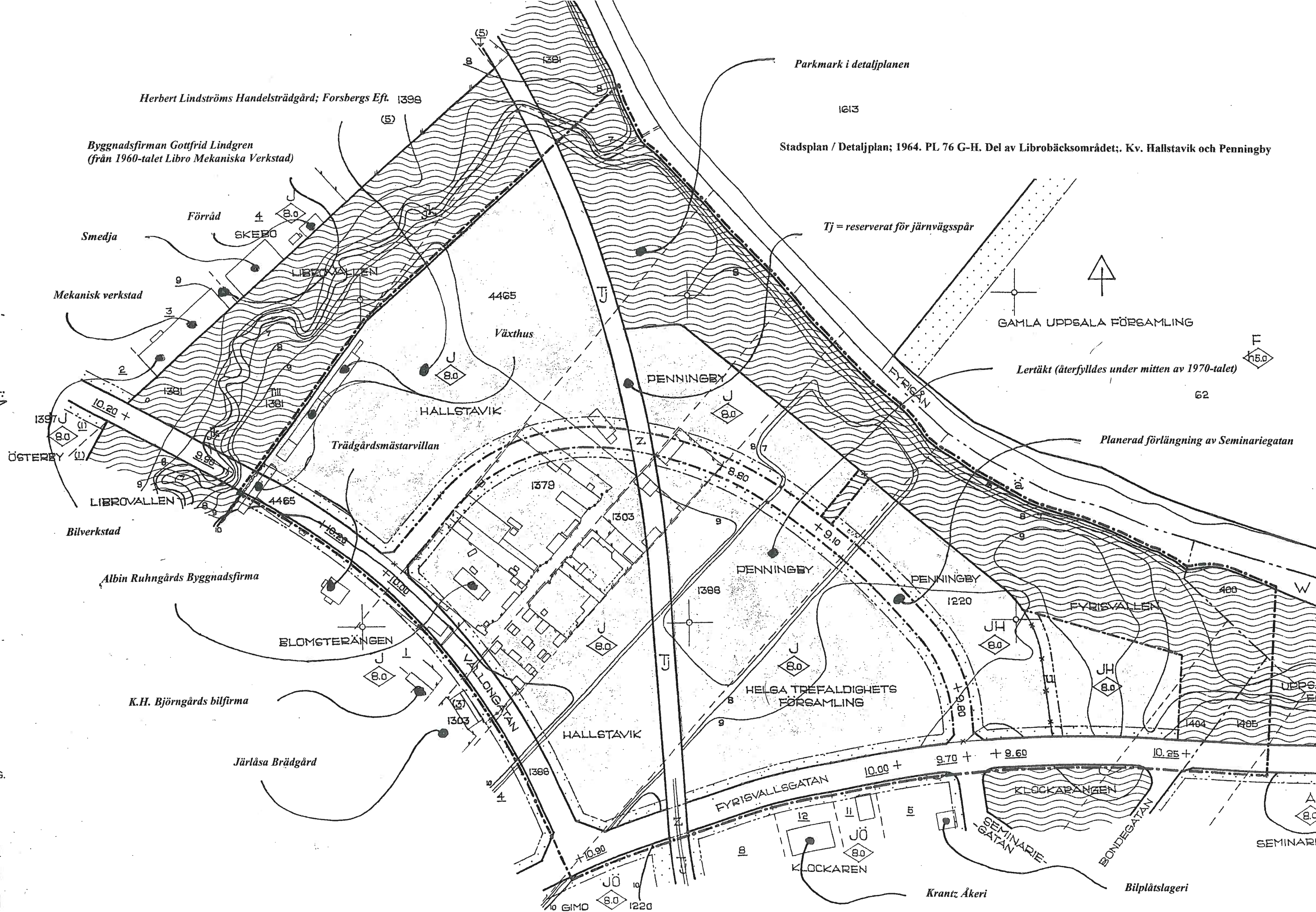
Stadsplan / Detaljplan; 1964. PL 76 G-H. Del av Librobäcksområdet; Kv. Hallstavik och Penningby

Tj = reserverat för järnvägsspår

GAMLA UPPSALA FÖRSAMLING

Lertükt (återfylldes under mitten av 1970-talet)

Planerad förlängning av Seminariegatan

Förråd

4 SKEBO

Smedja

Mekanisk verkstad

4465

Växthus

HALLSTAVIK

Trädgårdsmästarvillan

PENNINGBY

FYRISGÅN

62

ÖSTERBY

LIBROVALLEN

Bilverkstad

Albin Ruhngårds Byggnadsfirma

BLOMSTERÄNGEN

K.H. Björngårds bilfirma

Järlåsa Brädgård

HALLSTAVIK

PENNINGBY

PENNINGBY

FYRISVALLEN

HELGA TREFALDIGHETS FÖRSAMLING

UPPSALA

FYRISVALLSGATAN

KLOCKARÄNGEN

SEMINARIEGATAN

BONDEGATAN

SEMINARIE

Krantz Åkeri

Bilplåtslageri

10 GIMO

1220

8.0

F 15.0

W

ads-
nar:
ING.

Äldsta delarna fr. 1940-talets slut, tillbyggt senare i flera etapper
(F.d. Gottfrid Lindgrens Byggnadsfirma, senare Libro Mekaniska Verkstad)

Bebyggelse- och verksamhetsutvecklingen i södra Librobäck.

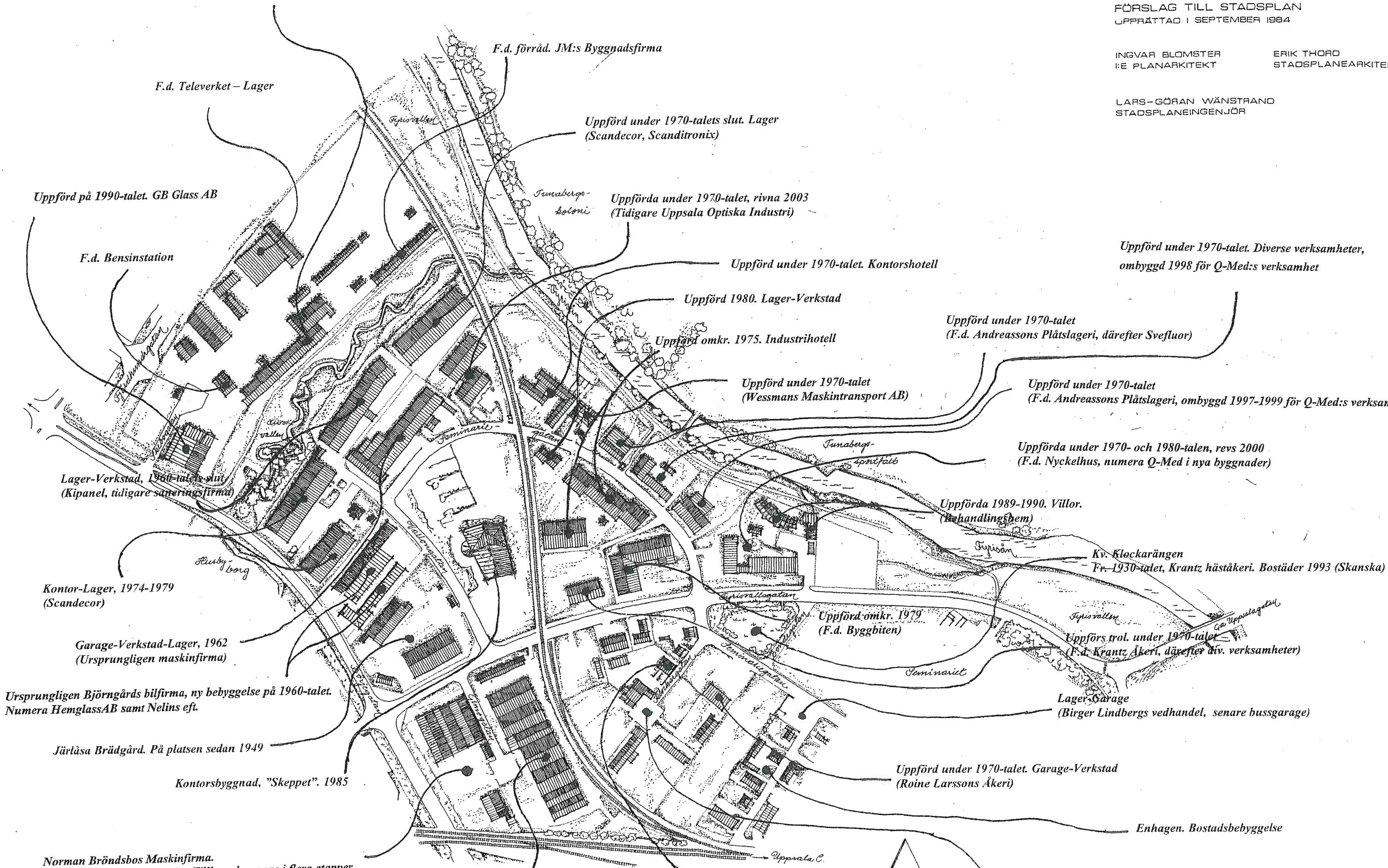
ILLUSTRATION TILLHÖRANDE
DEL AV PL. 76 F
LIBROBÄCKS INDUSTRIOMRÅDE
UPPSALA KOMMUN UPPSALA LÄN

FÖRSLAG TILL STADSPLAN
UPPRÄTTAD I SEPTEMBER 1984

INGVAR BLOMSTER
RE PLANARKITEKT

ERIK THORO
STADSPLANEARKITEKT

LARS-GÖRAN WÄNSTRAND
STADSPLANEINGENJÖR

Uppförd på 1990-talet. GB Glass AB

F.d. Televerket - Lager

F.d. förråd. JM:s Byggnadsfirma

Uppförd under 1970-talets slut. Lager
(Scandecor, Scanditronix)

Uppförda under 1970-talet, rivna 2003
(Tidigare Uppsala Optiska Industri)

Uppförd under 1970-talet. Diverse verksamheter,
ombyggd 1998 för Q-Med:s verksamhet

Uppförd under 1970-talet. Kontorshotell

Uppförd 1980. Lager-Verkstad

Uppförd under 1970-talet
(F.d. Andreassons Plåtslageri, därefter Svefluor)

Uppförd omkr. 1975. Industrihotell

Uppförd under 1970-talet
(Wessmans Maskintransport AB)

Uppförd under 1970-talet
(F.d. Andreassons Plåtslageri, ombyggd 1997-1999 för Q-Med:s verksamhet)

Uppförda under 1970- och 1980-talen, revs 2000
(F.d. Nyckelhus, numera Q-Med i nya byggnader)

Uppförda 1989-1990. Villor.
(Behandlingshem)

Kv. Klockarängen
Fr. 1930-talet, Krantz häståkeri. Bostäder 1993 (Skanska)

Uppförd omkr. 1979
(F.d. Byggbüten)

Uppförd trol. under 1970-talet
(F.d. Krantz Åkeri, därefter div. verksamheter)

Lager-Garage
(Birger Lindbergs vedhandel, senare bussgarage)

Kontor-Lager, 1974-1979
(Scandecor)

Garage-Verkstad-Lager, 1962
(Ursprungligen maskinfirma)

Ursprungligen Björngårds bilfirma, ny bebyggelse på 1960-talet.
Numera Hemglass AB samt Nelins eft.

Järlåsa Brädgård. På platsen sedan 1949

Kontorsbyggnad, "Skeppet". 1985

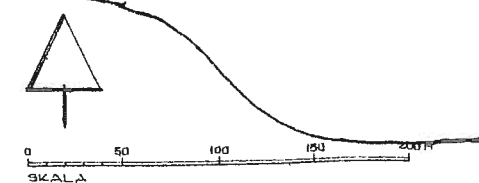
Uppförd under 1970-talet. Garage-Verkstad
(Roine Larssons Åkeri)

Enhagen. Bostadsbebyggelse

Norman Bröndsbos Maskinfirma.
Äldsta delarna fr. 1960-talet. Tillbyggt senare i flera etapper

Rörprodukter, VVS-firma. 1970-tal

BOI, byggnadsfirma, 1970-talet
(Senare fastighetsbolag)

Kv. Klockaren. Blivande bostadshus
Byggnader fr. 1960-talet, under rivning
(Bl.a. f.d. B.P.A.-Maleri, Krantz Åkeri)

Utvecklingen kring och inom Librobäck - I korta drag

1600-talet. Kyrkan driver tegelbruk öster om Fyrisån. Flera byggnader och lertäkt på nuvarande seminarietomten och Fyrisvallskolonin.

På östra sidan om Fyrisån låg stadens tegelbruk, "Gamla Tegelbruket". Flera byggnader och lertäkter i höjd med Librobäcks mynning. Bruket finns kvar på 1891-års karta men övertas troligen under 1860-talet av Fyrisvalls Tegelbruk som anläggs strax öster om gamla bruket. Salpetersjuderi på området som länge anges som Salpeterängen, i anslutning till nuvarande Seminariet (Salpetersjuderier var statliga förråd av salpeter, vilken var avsedd för kruttillverkning. Sjuderierna upplöstes på 1890-talet).

1815. Inrättades i kvarteret Invaliden en anstalt och arbetsinrättning för "fattiga, gamla, sjuka och löskefolk", då kallad "Invalid och Corrections inrättning" (nuvarande Karl Johansgårdarna). Ett tegelbruk finns intill Invalidens inrättning.

1825 En gård, länsmansboställe, har tillkommit i höjd med Husbyborg på östra sidan om Börjegatan.

1850-talet. Kyrkans tegelbruk är nedlagt. Nu och fram till sekelskiftet 1900 lönejord för Domkyrkans klockare.

1860. Startas Fyrisvalls Tegelbruk, efterföljare till "Gamla Tegelbruket" som låg intill Fyrisåns östra strand (Fyrisvalls tegelbruk brann 1940 och avvecklades därefter).

1870. Banan för järnvägen mellan Uppsala och Sala dras diagonalt genom området.

1896. Startas Uppsala Norra Tegelbruk (Avvecklades 1960 och revs därefter). Under senare delen av 1800-talet startar även Röbo Tegelbruk, invid riksvägen till Gävle, norr om Bärby Hage. Bruket som var anslutet med stickspår till stambanan Uppsala-Gävle drevs fram till 1970 och revs slutligen 1978.

1906. Invigs de första spårvagnslinjerna. Slutstation och spårvagnshallar förläggs till Eriksdal på Dalgatan. Spårvagnshallen brann 1945.

1907. Del av kyrkans ägor som övergått till staden (numera Fyrissskolans område) avsätts till koloniträdgård. Stadens första koloniområde, Florakolonin.

1909. Invigs S:t Eriks nya tegelbruk på Tiundagatan.

1912. Invigs järnvägen Uppsala-Enköping samt Norra stationen.

1912. Startar Uppsala Kappfabrik på Dalgatan.

1914. Anläggs en broförbindelse över Fyrisån, nuvarande Fyrisvallsbron, samtidigt som arbeten påbörjas med Folkskoleseminariet.

1915. En sekundär station ansluten till Älvkarleby kraftverk anläggs i Husbyborg. Högspänningsledningar dras över Fyrisån och genom Librobäcksområdet.

1916. Invigs Folkskoleseminariet.

Östra delen av kvarteret Bonden vid början av 1900-talet. Husens gavlar ligger mot nuvarande Seminariegatan. I bakgrunden syns Librobäcks område, som då utgjordes av åkrar och ängar. Bild Stadsarkivet.

Seminariegatan i dag. Kvarteret Klockarängen omvandlades 1993 till bostadsområde. Bostadshusen längs med Seminariegatan. Foto JP Darphin

1925. Invigs ett nytt kallbadhus, Fyrisbadet, strax norr om Fyrisvallsbrons östra fäste.

1930-talet. Invaliden byggs om och till för äldreomsorg. Ny centralpaviljong ritad av Gunnar Leche.

1930-talet. Anläggs en handelsträdgård söder om Librobäcken. Första verksamheten inom området.

1932. Invigs Institutet för högspänningsforskning i Husbyborg. Samtidigt uppför SJ en omformarstation sydväst om Husbyborg. Detta sker i samband med elektrifieringen av stambanan mot Sala.

Slutet på 1930-talet. En betongfabrik etablerar sig vid Börjetull och övertar Enköpings Järnvägs lokstallar (Företaget blir senare AB Upplandsbetong).

1940-talet. De första företagen etablerar sig inom Librobäck, söder om Librobäcken.

1944. Ärna flygfält projekterades som civil flygplats i början av 1940-talet men övertogs 1944 av Flygvapnet. Samma år anlägger stadens parkförvaltning en plantskola i den norra delen av Librobäcks område, strax söder om gränsen mot Börje socken.

1940-talets slut. Gottfrid Lindgrens Byggnadsfirma etablerar sig i Librobäck.

1949. Första detaljplanen för Librobäcksområdet. Nytt vägnät, ny kvartersindelning samt förslag till stickspår med anslutning till Norra stationen.

1950. Flyttar Järlåsa Brädgård från Österplan till Librobäck.

1954. Planläggning av kv. Bonden, Klockaren, Prästen m.fl. för industriändamål.

1956. Kvarteren Blomsterängen och Skebo är delvis bebyggda för industriändamål. Äldsta bebyggelse av denna karaktär inom området.

1959. Ändring av detaljplanen för Librobäcksområdet, ny dragning för stickspår.

1960-talet. Förnyelsen av Fyrisbadets anläggning påbörjas.

1962. Ersätts gamla Fyrisvallsbron med nuvarande.

1963. Invigs S:t Eriks nya betongvarufabrik i Librobäck. Stickspåret mellan Norra stationen och norra Librobäck förverkligas.

1964. Ny detaljplan för kvarteren Hallstavik, Penningby, Fyrisvallen. Ny väg genom området, en förlängning av Seminariegatan. Befintlig bebyggelse i områdets mitt (kv. Ortala och Blomsterängen) har utökats jämfört med 1959. Nu även byggnader norr om bäcken.

1960-talets slut. Den sedan länge planerade Fyrisvallsgatan genomförs.

1970-talet. Nedläggning av järnvägen Enköping-Uppsala. Första etappen av Bärbyleden, Flogsta-Librobäck. Värmeverket uppförs strax söder om Husbyborg.

1972. Scanditronix etablerar sig i Husbyborg.

1973. Ny anläggning uppförs i norra delen av kv. Blomsterängen för Scandecors räkning.

1993. Kvarteret Klockarängen (tidigare parkmark) bebyggs med bostäder.

1975. Uppsala Optiska Industrier flyttar sin verksamhet till Librobäck.

1994. Genomförs andra etappen av Bärbyleden; Librobäck-Svartbäcksgatan.

1997. Q-Med etablerar sig i södra Librobäck, befintliga lokaler byggs om för ändamålet.

2000. En storskalig kontorsbyggnad uppförs för företagets Q-Med:s räkning i hörnet Fyrisvallsgatan-Seminariegatan.

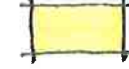

2003. Industriebbyggelsen i kv. Gimo och Klockaren rivs för att ersättas med bostäder. Börjetulls område med cementfabriken planläggs för bostadsändamål. Q-Med expanderar ytterligare och uppför en ny produktionsanläggning, norr om befintliga byggnader.

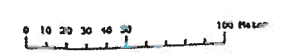

Stambanan mot Sala elektrifierades 1932. I samband med detta uppfördes en omformarstation i Husbyborg. Byggnaden är ansluten till banan med stickspår, transformatorerna rullades in i huset som är utrustat med ventilationsskorstenar i taknocken. Anläggningen inhyser numera ett elföretag. Foto JP Darphin.

Fastighetsägare i södra Librobäck

- AB Uppsala kommuns Industrihus
- ArosTornet AB
- Q-Med AB
- JM, NCC, Uppsalahem (blivande bostäder)
- Sanerings Entreprenad AB
- Bröndbos Kranbilar AB
- JH:s Fastigheter HB
- Svefluor AB
- Stams Fastighetsförvaltning
- Wessmans Maskintransport AB

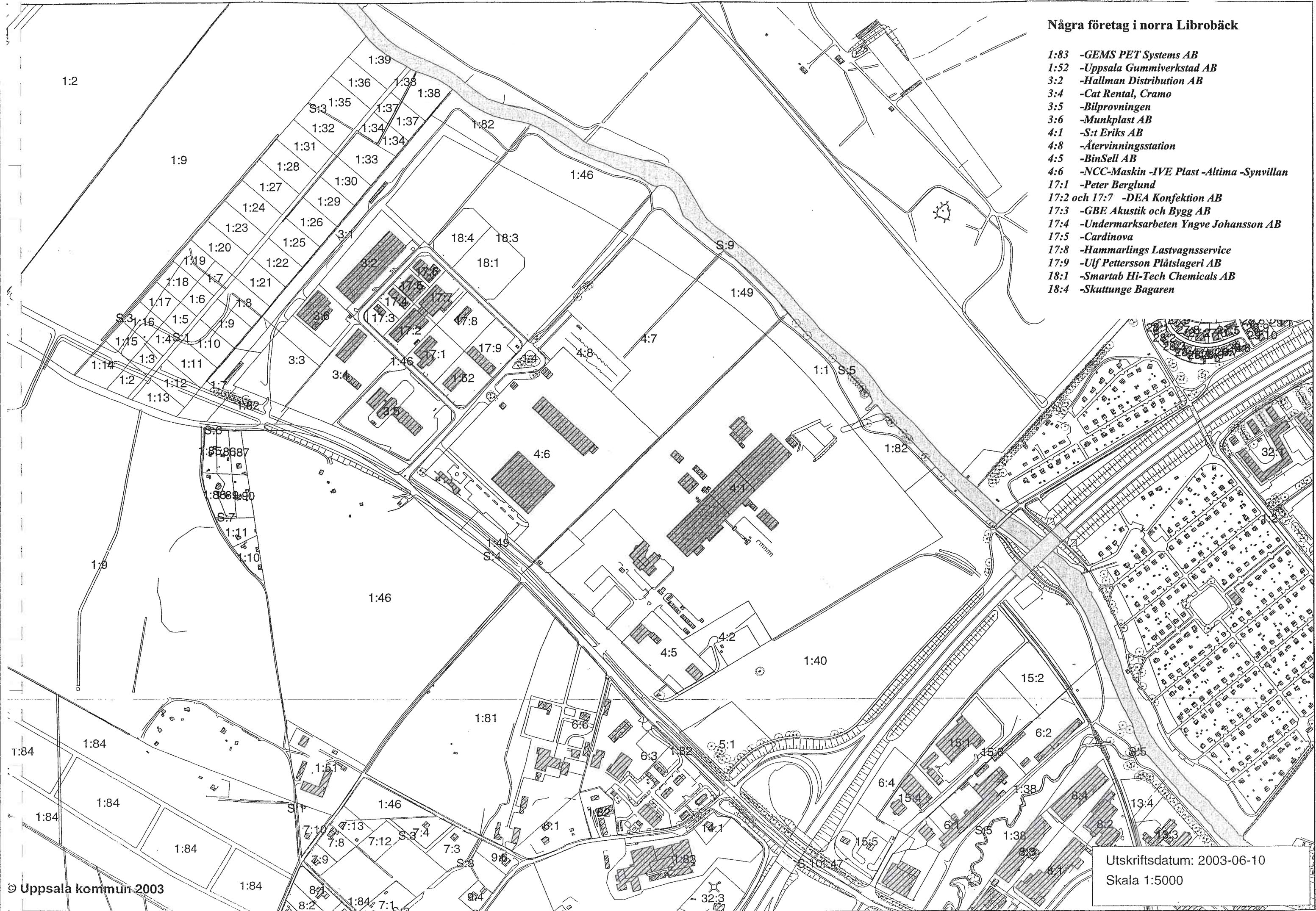

REV.	ANT.	REV.	AVSER	SIGN.	DATUM
					97.01.07

RELATIONSRTNING RELATIONSRTNING UPPRÄTTAD AV CADITHA AB TEL 08-731 00 71 FAX 08-731 00 88		 Sjukhusvägen 3 • Box 1200 • 751 42 UPPSALA Tel 018-55 01 60 • Fax 018-55 17 10	
		LIBROBÄCK UPPSALA	
		SITUATIONSPLAN ÖVERSIKT	
UPPDRAG NR	REVIS CAD	REVIS UCB	HANDLINGSKARE
DATUM	REVIS	REVIS	REVIS
		PROJEKT	SKALA 1:4000
		ÖRSKIFTSN: A1 ÖRSKIFTSN: A000:00001	

Några företag i norra Libroäck

- 1:83 -GEMS PET Systems AB
- 1:52 -Uppsala Gummiverkstad AB
- 3:2 -Hallman Distribution AB
- 3:4 -Cat Rental, Cramo
- 3:5 -Bilprovningen
- 3:6 -Munkplast AB
- 4:1 -S:t Eriks AB
- 4:8 -Återvinningsstation
- 4:5 -BinSell AB
- 4:6 -NCC-Maskin -IVE Plast -Altima -Synvillan
- 17:1 -Peter Berglund
- 17:2 och 17:7 -DEA Konfektion AB
- 17:3 -GBE Akustik och Bygg AB
- 17:4 -Undermarksarbeten Yngve Johansson AB
- 17:5 -Cardinova
- 17:8 -Hammarlings Lastvagnsservice
- 17:9 -Ulf Pettersson Plåtslageri AB
- 18:1 -Smartab Hi-Tech Chemicals AB
- 18:4 -Skuttunge Bagaren

Källor

Tryckta källor

Bergold, Carl Erik; 1989. Uppsala. Stadsbyggande 1900-1960.
Bergold, Carl Erik & Sporrang, Per-Ove, 1994. Nära inpå Uppsala.
Flygt, Bengt; 1996. Uppsalas tekniska historia: Uppsala stads historia VI:12.
Lundh, Herbert, 1963. Det glömda Uppsala.
Lundquist, S & Wijkman; B; 1982. Institutet för högspänningsforskning 50 år.
Olsson, Lars-Eric; 1987. Tegelbruk i Sverige.
Underlag och handlingar till stadsplan för Librobäcksområdet; 1949.
Ullenhag, Kersti; 1984. Industriell utveckling och demokratisering, 1862-1921. Uppsala stads historia V.
Uppsala industrier; 1974.
Uppsala stads fullmäktiges tryck; 1946.

Kartor

Stadskarta, 1858. Gustaf Liunggren
Sockenkarta 1861; Bondkyrko socken
Stadskarta, 1891. L.F. Wåhlberg
Stadskarta; 1909. G. Laurell
Stadskarta; 1925. kvarter och kartor
Stadskarta; 1930. Eric Nohldén
Historisk karta, 1933. Ivar Rydeberg. Utvecklingen i Uppsala stad, 1635-1930
Flygbilder, före 1942. Librobäcksområdet
Stadskarta; 1948. Mats Levan
Stadsplan / Detaljplan; 1949. PL 76. Librobäcksområdet. Gunnar Leche
Stadsplan / Detaljplan; 1954. PL 76 B. Kv. Bonden, Klockaren, Prästen m.fl.
Stadsplan, 1956. Mats Levan
Stadskarta; 1958, kompl. 1961. Mats Levan
Stadsplan / Detaljplan; 1959. DL 76 C. Librobäcksområdet. Fyrisvallsgatan
Stadsplan / Detaljplan; 1960. PL 76 D. Del av Librobäcksområdet, Stg. 1065, 1202
Stadsplan / Detaljplan; 1961. PL 76 F. Kv. Söderfors-Harg (befintlig bebyggelse vid Österby)
Stadsplan / Detaljplan 1961. PL 76 G. Del av Librobäcksområdet; Kv. Ortala
Stadsplan / Detaljplan; 1964. PL 76 G-H. Del av Librobäcksområdet; Kv. Hallstavik och Penningby
Stadsplan / Detaljplan; 1970. Del av Librobäcksområdet; Kv.Harg
Stadsplan / Detaljplan; 1970. PL 76 L. Librobäcksområdet, Norra delen (fr. Harg till Harnäs)
Stadsplan / Detaljplan; 1982. PL 76 P. Librobäck-Ortala-Tobo
Stadsplan / Detaljplan; 1984. PL 76 N. Husbyborg
Stadsplan / Detaljplan; 1984. PL 76 R; reviderad 1985. Librobäcks industriområde. Kv. Penningby, Blomsterängen, Hallstavik, Skebo, Rånäs
Grundkarta, 2003. Norra Librobäck

Arkiv

Byggnadsnämndens arkiv i Uppsala; Stadsarkivet i Uppsala; Upplandsmuseets arkiv

Muntliga uppgifter

Inga-Lill Andersson; Jan Olof Bergström; Kennet Gustavsson; Rolf Håkansson; Gunvor Häggström; Per Johansson; Gustav Lundvik; Göran Olsson; Per Ruhngård; Stefan Vikestedt; Ture Åkerfeldt.

Företaget Q-Med:s nya huvudkontor uppfördes nyligen i hörnet av Fyrisvallsgatan och Seminariegatan. Byggnaden symboliserar på sätt och viss Librobäcks framtida gestaltning. Foto JP Darphin.